

Η ΞΕΡΟΒΡΥΣΗ

ΤΕΥΧΟΣ 3 • 28 - 2 - 2018 • ΕΤΟΣ 2^{ΟΝ}

Παρουσίαση του συγγραφικού έργου του Φιλολόγου και Συγγραφέα, Χαράλαμπος Γ. Μελισσάρη!!!

Ο κ. Χαράλαμπος Μελισσάρης

Στην κατάμεστη αίθουσα του Πνευματικού Κέντρου του Δήμου Αθηναίων, έγινε την Κυριακή 11-2-2018, η παρουσίαση του συγγραφικού έργου του, Φιλολόγου και Συγγραφέα, Χαράλαμπος Γ. Μελισσάρη.

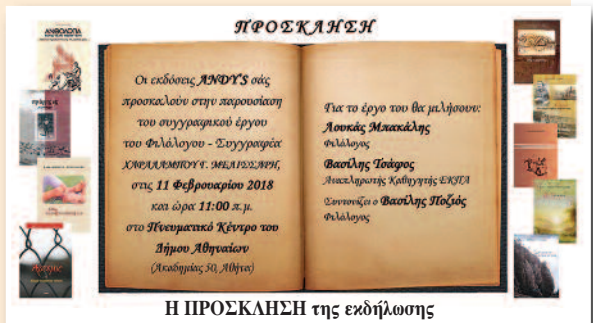
Το έργο παρουσίασαν, ο Λουκάς Μπακάλης-Φιλολόγος και ο Βασίλης Τσάφος-Αναπληρωτής Καθηγητής ΕΚΠΑ, με συντονιστή τον Βασίλη Ποζιό-Φιλολόγο.

Η εκδήλωση έγινε ανάμεσα σε οικογένεια, φίλους, μαθητές και συμμαθητές, που ο καθένας τίμησε με την παρουσία του, την αγάπη του και τους λόγους του έναν άνθρωπο με τόσο πλούσια συναισθήματα, με καταξιωμένη πορεία στον χώρο της εκπαίδευσης, αλλά και το συγγραφικό του έργο, που πρέπει να

σημειώσουμε ότι ανιδιοτελώς και αφιλοκερδώς προσφέρει σε όλους μας.

Αξίζουν πολλά Συγχαρητήρια στον συντοπίτη μας, εκ Θεσπιών, κ. Χαράλαμπος Γ. Μελισσάρη, που έχει τον τρόπο να μας ταξιδεύει όχι μόνο με τα βιβλία του αλλά με την ψυχή του, το μυαλό του αλλά και την άπειρη ανιδιοτελή του αγάπη. Περιμένουμε με αγωνία το επόμενο!!!

ΝΙΚΟΛΑΟΣ Ι. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

Η ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ της εκδήλωσης

Καλωσόρισμα από τον κ. Θωμά Παπασταθόπουλο

Κυρίες και Κύριοι καλημέρα σας.

Ονομάζομαι Θωμάς Παπασταθόπουλος. Είχα συνεργαστεί με τον κ. Μελισσάρη στην Ελληνογαλλική Σχολή Ουρσουλινών και σας καλωσορίζω σε αυτή την γιορτή-παρουσίαση του συγγραφικού έργου του αγαπητού μας Χαράλαμπος Μελισσάρη ή Χάρη για τους συμφοιτητές και μαθητές του ή Μπάμπη για τους συμμαθητές του ή Λιάμη για τους συγχωριανούς του.

Βρισκόμαστε σε ένα χώρο που σε αρκετούς από εσάς φέρνει αναμνήσεις, αφού στα περίξ βαδίζατε μαζί με τον συγγραφέα ως φοιτητές, Φιλοσοφική Σχολή, Νομική Σχολή, Φοιτητική λέσχη.

Αγαπητέ κ. Μελισσάρη,

Σε μία κριτική σας ανάρτηση για ένα Βοιωτό ποιητή είχατε γράψει: «Μεροληπτικές κριτικές και ανισορροπημένες απόψεις θέλουν τους Βοιωτούς από τα αρχαία χρόνια ως σήμερα απαιδευμένους και με "ώτα βοός" στην Τέχνη, όπως παρετυμολογούν το όνομά τους. Όμως, η ιστορία που είναι αδιάφυστος μάρτυρας, έχει να προβάλλει εξέχουσες Βοιωτικές φυσιογνωμίες της Τέχνης και των γραμμάτων, που κατέχουν επίσημη θέση στην παγκόσμια πορεία των καλλιτεχνών. Η μακρά λογοτεχνική ιστορία της Βοιωτίας συνεχίζεται και σήμερα και μπορούμε να πούμε ότι στον Ελληνικό Παρνασσό κρατούν σταθερά θέσεις Βοιωτοί λογοτέ-

Ο κ. Θωμάς Παπασταθόπουλος στο βήμα

χνες που, δυστυχώς, πολύ λίγοι είναι γνωστοί στο ευρύτερο κοινό». Πιστεύω, ότι, ένας από αυτούς είστε και εσείς.

Μπορεί να μην γίνετε συγγραφέας παγκόσμιας εμβέλειας ή γνωστός στο ευρύ κοινό του Ελληνικού Παρνασσού, γιατί εσείς το θελήσατε, αλλά γίνετε ο συγγραφέας της καρδιάς μας, καθώς πιστεύω ότι τα μυθιστορηματά σας έχουν αγγίξει πολλές ευαίσθητες χορδές τόσο της καρδιάς όσο και της ψυχής μας.

Θα ήθελα εδώ να σημειώσω ότι για να μπορέσετε να ασχοληθείτε απεριόπαστος με το συγγραφικό σας έργο -

και όχι μόνο- είχατε ένα μεγάλο στήριγμα. Και καθώς όπως λέει η ρήση: «πίσω από κάθε πετυχημένο άντρα κρύβεται μια δυναμική γυναίκα», έτσι και η σύζυγός σας, η κα Μελισσάρη, πιστεύω ότι σας στηρίζει όλα αυτά τα χρόνια. Κα Μελισσάρη σας ευχαριστούμε.

Κλείνοντας, και πριν σας παρουσιάσω τον συντονιστή της εκδήλωσης θα ήθελα να ευχαριστήσω τον συγγραφέα που με έκανε κοινώνω των τελευταίων πέντε βιβλίων του, αφού είχα την τιμή και την χαρά, μεταφέροντας τα χειρόγραφα του σε ηλεκτρονική μορφή, να τα διαβάσω πρώτος, και φαντάζομαι, ότι αν τον ρωτούσα:

– Γιατί γράφετε; ή απάντησή του θα ήταν.

– Γράφω επειδή... Γράφω πάει να πει φαινόμενα.

Γράφω πάει να πει ξεγυμνώνω την ψυχή μου, ρίχνω τις μάσκες και αποκαλύπτομαι. Πάει να πει συστήνομαι από φίλους. Γράφω πάει να πει μου περισσεύει λίγο θάρρος.

Γράφω σημαίνει ότι η αλήθεια μου, ξεχειλίζει και γίνεται μελάνι. Σημαίνει ότι οι σκέψεις μου γίνονται λέξεις και τα μέσα μου γίνονται λάβα που καίει το χαρτί.

Σημαίνει εκτίθεται, σημαίνει μοιράζομαι. Σημαίνει χαρίζω. Και κυριολεκτικά χαρίζετε σε εμάς τα βιβλία σας. Παρακαλώ τον κ. Ποζιό -συντονιστή της εκδήλωσης- να λάβει το λόγο.

Σας ευχαριστώ.

Συνάντηση κορυφής δυο σπουδαίων Βοιωτών στην Καλαμάτα!!!

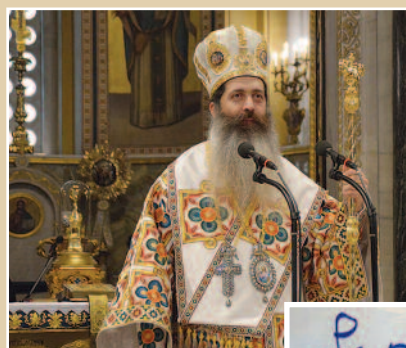

Οι πρωτανικές αρχές με τον τιμώμενο Αρχιεπίσκοπο, τον Καθηγητή Αθανάσιο Χρήστου και μέλη της Ιεραρχίας

Με πολύ θερμά λόγια μίλησε κατά την τελετή αναγόρευσης του Αρχιεπισκόπου μας κ.κ. Ιερωνύμου, σε επίτιμο δίδακτορα του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου, ο εκ Θεσπιών καταγόμενος, Καθηγητής στο Πανεπιστήμιο

Συνέχεια στη σελ. 2

Επίσκοπος Θεσπιών πάλι μετά από εκατοντάδες χρόνια!!!

Εξελέγη από την Ιερά Σύνοδο της Ιεραρχίας της Εκκλησίας της Ελλάδος ο Πρωτοσύγκελλος της Ιεράς Αρχιεπισκοπής Αρχιμ. Συμεών Βολιώτης, στις 7-2-2018.

Συνέχεια στη σελ. 2

Γε Θεςπιών Εμείς

Συνάντηση κορυφής δυο σπουδαίων Βοιωτών στην Καλαμάτα!!!

Συνέχεια από τη σελ. 1

Πελοποννήσου Αθανάσιος Χρήστου, για τον τιμώμενο Μακαριώτατο Αρχιεπίσκοπο μας κ.κ. Ιερώνυμο Β'!!!

Ο Αρχιεπίσκοπος τον ευχαρίστησε, έκδηλα συγκινημένος, και είπε: "ότι τον θυμάται μικρό στις Θεσπίες, ένα αδύνατο παιδί, αλλά με πίστη και φλόγα στην καρδιά", του συνέστησε δε, να μην πει αν ξαναχρειαστεί τόσο καλά λόγια για κείνον.

Ο Καθηγητής Αθανάσιος Χρήστου, από την πλευρά του θυμήθηκε την συστατική επιστολή που του είχε δώσει ο Μακαριώτατος, που τον βοήθησε να σπουδάσει στην Γερμανία, κατέληξε δε λέγοντας:

"Μακαριώτατε, σας θαυμάζω σας σέβομαι και σας αγαπώ"

Στους κύκλους του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου εντάχθηκε από χθες, Πέμπτη 19-10-2017, το απόγευμα ο Αρχιεπίσκοπος Ιερώνυμος. Κατά τη διάρκεια μιας γεμάτης λαμπρότητα εκδήλωσης αναγορεύτηκε επίτιμος διδάκτωρ του Τμήματος Ιστορίας, Αρχαιολογίας και Διαχείρισης Πολιτισμικών Αγαθών της

Ομιλία του τιμωμένου με θέμα «Χριστιανικά Επιγραφαί σε Βυζαντινά Μνημεία της Βοιωτίας».

Σχολής Ανθρωπιστικών Επιστημών και Πολιτισμικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου.

Η τελετή ξεκίνησε με προσφώνηση από τον πρόεδρο του ΑΕΙ, Κωνσταντίνο Μασσέλο, ενώ στη συνέχεια χαιρετισμός υπήρξε από τον κοσμήτορα της Σχολής, Αλέξιο Σαββίδη. Χαιρετισμό απηύθυνε και ο πρόεδρος του Τμήματος Ιστορίας, Νικόλαος Ζαχαριάς.

Το Laudatio του τιμωμένου (δηλαδή η αναφορά στον τιμώμενο) εκφωνήθηκε, και μάλιστα από στήθους, από τον αναπληρωτή καθηγητή Νεότερης και Σύγχρονης Ιστορίας του Τμήματος, Θανάση Χρήστου. Έπειτα διαβάστηκε το ψήφισμα του Τμήματος, καθώς και η απόφαση της Σχολής που έχριζε τον Αρχιεπίσκοπο επίτιμο διδάκτορα.

Η τελετή ολοκληρώθηκε με την περιένδυση του Αρχιεπισκόπου με την τήβεννο του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου από τον πρόεδρο Κωνσταντίνο Μασσέλο και τον κοσμήτορα Αλέξιο Σαββίδη, ενώ ακολούθησε ομιλία του τιμωμένου με θέμα «Χριστιανικά Επιγραφαί σε Βυζαντινά Μνημεία της Βοιωτίας».

ΠΗΓΗ: <http://www.tharrosnews.gr/>
<http://www.romfea.gr>

Ο Αρχιεπίσκοπος κ.κ. Ιερώνυμος με τον Θεσπιών Συμεών, μετά την χειροτονία του

Επίσκοπος Θεσπιών πάλι μετά από εκατοντάδες χρόνια!!!

Συνέχεια από τη σελ. 1

Τα μέλη της Ιεράς Συνόδου εξέλεξαν με 65 ψήφους τον Αρχιμ. Συμεών, «τόν τόν τίτλο μίας ιστορικής επισκοπής, μαρτυρουμένης ήδη από τόν 4ο αιώνα μ.Χ, με τότε επίσκοπο Θεσπιών, τόν επίσκοπο Ρουφίνο,» ως Επίσκοπο Θεσπιών.

Σύμφωνα με πληροφορίες ο τίτλος αυτός δίνεται για πρώτη φορά, μετά από εκατοντάδες χρόνια.

Να αναφερθεί ότι ο Επίσκοπος Θεσπιών θα συνεχίσει να διακονεί στην θέση του Πρωτοσυγγέλλου της Ιεράς Αρχιεπισκοπής ως βοηθού Επισκόπου αυτής.

Η χειροτονία του Επισκόπου Θεσπιών κ. Συμεών, έγινε τήν Κυριακή 11 Φεβρουαρίου ε.ε., στον Μητροπολιτικό Ναό Αθηνών.

Στην χειροτονία το παρών έδωσε και ο εκδότης της τοπικής εφ. ΤΟ ΠΟΛΥΑΝΔΡΙΟΝ.

Της ΞΕΡΟΒΡΥΣΗΣ

Γράφει & επιμελείται, ο Αλέξανδρος Χαρμάτης

Η Σταθού

Η Ευσταθία

Σήμερα κηδεύτηκε η Ευσταθία, η δική μας η Σταθού. Αγαπημένη γειτόνισσα στο χωριό, πέθανε στα εβδομηνταενιά της χρόνια.

Την είχα δει πριν λίγο καιρό γελαστή και κεφάλι αλλά τελικά τόσο ήταν το λάδι στο καντήλι της.

Την θυμάμαι να βοηθάει τον σύζυγό της, τον Γιώργο Μπαμπούλα, τον σιδηρουργό κτυπώντας με μια βαριοπούλα ένα πυρακτωμένο κομμάτι σίδερο για να γίνει υνί. Αλλά και στις αγροτικές δουλειές ήταν παρούσα. Κι αργότερα στην καφετέρια του γιου της του Βαγγέλη, κρατούσε την πρωινή "βάρδια". Εκεί γύρω στα 1970, ήταν οι μόνοι στην γειτονιά που είχαν τηλεόραση. Την είχαν στην χρεβατοκάμαρα και κάθε βράδυ όλοι εμείς τα πιτσιρίκια μαζευσόμασταν μέχρι αργά και βλέπαμε τα σήριαλ της εποχής. Ήταν μια περίοδος που η "διακριτικότητα" ήταν κάτι άγνωστο στο χωριό κι η Σταθού ποτέ δεν μας έδωσε: κάποια στιγμή αργά πιά, ερχόταν τσαντισμένη η μάνα μας και μας μάζευε.

Η Σταθού πέθανε και μου φαίνεται ότι στην γειτονιά μας άνοιξε μια τρύπα που ρούφηξε μια ωραία περίοδο της ζωής μου. Ήταν ένας ωραίος άνθρωπος, μια απλή και σκεπτατική γυναίκα σχεδόν μέλος κι αυτή της οικογένειάς μας.

Στον άνδρα της, στα παιδιά της Αλέξη και Βαγγέλη, στις νύφες και στα εγγόνια της η απουσία της θα είναι αισθητή. Να είναι γεροί όλοι τους και να την μνημονεύουν.

ΓΙΩΡΓΟΣ ΛΑΝΤΖΑΣ

24 Δεκεμβρίου 2017, από fc, στις 9:59 μ.μ.

Ο Ιούδας

Ένα έθιμο που χρόνια τώρα γινόταν στα χωριά μας, αλλά που καλά κρατεί στις Θεσπίες. Μπαράβο στην νεολαία, που μέσα από την διατήρηση του εθίμου, ουσιαστικά φροντίζει την συλλογική μας μνήμη, δηλαδή μας κάνει «κοινωνία».

Νέοι Θεσπείς έτοιμοι να αναβιώσουν το έθιμο του Ιούδα

Η ΞΕΡΟΒΡΥΣΗ

ΤΕΥΧΟΣ 3 / 28-2-2018 / ΕΤΟΣ 2^{ον} - ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ «τέως Δήμου Θεσπιών» ΒΟΙΩΤΙΑΣ

ΙΔΡΥΤΗΣ-ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ-ΕΚΔΟΤΗΣ:

Νικόλαος Ι. Δημητρίου

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΥΛΗΣ:

Θωμάς Παπασταθόπουλος

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑΣ:

Καλλιστράτο 54, ΤΚ. 15771, Ζωγράφου

ΤΗΛΕΦΩΝΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ:

210 7754441, 22620 65797, 6974191736

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ:

kaskaveli1@yahoo.gr

Η ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΔΙΑΝΕΜΕΤΑΙ ΔΩΡΕΑΝ

Τα ενυπόγραφα άρθρα δεν εκφράζουν απαραίτητα την εφημερίδα. Η εφημερίδα μας δέχεται επιστολές & άρθρα για δημοσίευση, με τοπικό περιεχόμενο, δεν δέχεται εξώδικα & μηνύσεις.

Το ιστολόγιό μας είναι:

<http://leontari-thivon.blogspot.com>

Τα τεύχη του ΠΟΛΥΑΝΔΡΙΟΥ & της ΞΕΡΟΒΡΥΣΗΣ:

<http://sites.google.com/site/topolyandriou>

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ
Συγγραφικού έργου
ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥ Γ. ΜΕΛΙΣΣΑΡΗ

Πρόλογος από τον συντονιστή κ. Βασίλειο Θεοφαν. Ποζιό

Ο κ. Βασίλειος Θ. Ποζιός

Καλώς ανταμώθηκαμε.

Σας καλωσορίζουμε και σας ευχαριστούμε που ανταποκρίνηκατε στην πρόσκληση.

Ευχαριστούμε το Θωμά Παπασταθόπουλο για την πρωτοβουλία και την οργάνωση της σημερινής συνάντησης.

Πριν προχωρήσουμε θέλω να ευχηθούμε στον τιμώμενο Χαράλαμπο Γ. Μελισσάρη, για τη χτεσινή του γιορτή, χρόνια πολλά, καλά και τιμημένα... Και νάχει και στα στερνά του καλούς φίλους σαν κι εμάς τώρα που διανύει την εφηβεία της ωριμότητάς του. Η σημερινή εκδήλωση, βέβαια, έχει κύριο σκοπό να τιμήσει μια σημαντική προσωπικότητα, αλλά καλύπτει και μια δική μας ανάγκη: συνάδελφοι, φίλοι και συνεργάτες, συγγενείς και συντοπίτες να πούμε ένα μεγάλο ευχαριστώ στον άνθρωπο που ανέλαψε τη ζωή του προσφέροντας στην Κοινωνία, στην Παιδεία, στην Τέχνη και στη Ζωή.

Ό,τι θα ακούσετε σήμερα από τούτο το βήμα μπορεί να επιβεβαιώσει ή να συμπληρώσει την εικόνα που έχει ο καθένας μας για τον τιμώμενο... Σίγουρα, όμως δεν θα την ολοκληρώσει, γιατί οι έντονες προσωπικότητες δεν καλούνώνται.

Εμείς βέβαια δεν έχουμε την πρόθεση να σας παρουσιάσουμε μια... αργογραφία του ανδρός... Άλλωστε τον βαρύνουν και τόσα κρίματα με κύριο ότι κομπλεξάρει τις μετρίότητές...

Ούτε κι εκείνος θέλει μια σκηνοθετημένη υμνολογία... Κι εμάς δεν τιμάει μια τέτοια απόπειρα...

Όμως θέλουμε να πούμε κάποιες αλήθειες... αλήθειες που έχουν αντίκρισμα στην πραγματικότητα που τον αφορά, κι ούτε να αδικήσουμε στο όνομα της ταπεινότητάς.

Ας ακούσουμε όμως τι έγραψε ο ίδιος στο (αυτο)βιογραφικό του σημείωμα:

Γεννήθηκε στις Θεσπίες της Βοιωτίας, όπου εφοίτησε στο Δημοτικό Σχολείο του χωριού στα δύσκολα χρόνια του Εμφυλίου. Στην 3η και 4η τάξη του διαζίου φοίτησε στη Λιβαδειά. Όταν το Αστικό Σχολείο των Θεσπιών έγινε Γυμνασιακό παράρτημα των Θηβών, επέστρεψε και εφοίτησε μέχρι την 7η τάξη, αλλά απολυτήριο πήρε από το Γυμνάσιο της Λιβαδειάς.

Στη συνέχεια, σπούδασε στη Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών, Κλασική Φιλολογία και Ιστορία-Αρχαιολογία. Αφού υπηρέτησε ως εφειδρος αξιωματικός στις εσχαιές της Ελλάδος, στη Θράκη, στον Έβρο, επί 30 μήνες, διορίστηκε ως Καθηγητής στην επαρχία, όπου υπηρέτησε για 6 χρόνια. Στην Αθήνα υπηρέτησε, αρχικά, σε σχολεία της Δυτικής Αττικής και στο 25ο Λύκειο Αρρένων Αθηνών, όπου μαθητής του ήταν και ο κος Τσάφος. Στη συνέχεια μετατέθηκε στα πρότυπα Σχολεία: Ιωνίδειο Σχολή Πειραιά και Κλασικό Λύκειο Αναβρύτων. Στο Κλασικό Λύκειο διετέλεσε και Δ/τής, όπως και στα Λύκεια Μελίσσιων και Νέας Πεντέλης. Μετά από εξετάσεις επέτυχε τη φοίτησή του για 2 χρόνια μετεκπαίδευσης στο Διδακταλίο Μέσης Εκπαίδευσης.

Αφυστηρέθηκε από τη Δημόσια Εκπαίδευση ως Προϊστάμενος στο 1ο και 2ο Γραφείο Δ.Ε. της Β' Διεύθυνσης Αθηνών. Μετά τη συνταξιοδότησή του, συνεργάστηκε με πρώην μαθητή του και οργάνωσε το Ιδιωτικό Σχολείο «ΩΘΗΣΗ».

Στη συνέχεια, προσέφερε τις υπηρεσίες του ως Γενικός Διευθυντής, εκπρόσωπος του ιδιοκτήτη, στην Ελληνογαλλική Σχολή Ουρσουλινών.

Στα νεανικά του χρόνια έγραψε ποιήματα. Βραβεύτηκε σε διαγωνισμό ποίησης με θέμα την Ειρήνη και πολλά ποιήματά του έχουν συμπεριληφθεί στην Ανθολογία Βοιωτών Ποιητών.

Τα τελευταία χρόνια έχει γράψει τα μυθιστορήματα:

1. «Αρτεμης ή χίλιες σταγόνες πόνος», 2009
2. «Οδός Αγαμέμνονος 114», β' έκδοση 2010
3. «Στην Άκρη της ζωής», γ' έκδοση 2010
4. «Πώς να ξεχάσεις», 2011
5. «Κι όμως...! Οι παράλληλες τέμνονται», 2012
6. «Γολγοθές χωρίς Ανάσταση», 2013
7. «Ταξίδι Νοσταλγίας», 2016 και
8. «Ο Χειμώνας που δεν έφερε την Άνοιξη», 2017

Αναρωτιέμαι: σκόπιμα παρέλειψε ή του διέφυγε η αναφορά της συμμετοχής του στην Κεντρική επιτροπή της

Βουλής των Εφήβων...

Πάντως με τέτοιο βιογραφικό, αν ήμουν εργοδότης, δεν θα τον προσλάμβανα στην... υπηρεσία μου.

Τώρα ας προσθέσουμε εμείς κάποια στοιχεία που η σεμνότητά του απέτρεψε να αναφέρει μπορεί και να μην τα γνωρίζει, αλλά σε μας είναι ορατά.

Ο Χαράλαμπος Μελισσάρης είναι μια προικισμένη Μορφή μια ασυνήθιστη Φυσιογνωμία...

Απ' τα φοιτητικά έδρανα μέχρι τη διοίκηση των Ουρσουλινών διέγραψε μια πορεία δράσης, προσφοράς και ευθύνης.

Βέβαια είναι και ευνοημένος της Ζωής και των καιρών:

Στο Δημοτικό είχε συμμαθητές εκλεκτά μέλη της μαθητικής κοινότητας στη Λιβαδειά, όπως ο συμπαρουσιαστής-συνάδελφος Λουκάς Μπακάλης και ο γιατρός σήμερα Παναγιώτης Φουντάς.

Στο Καποδιστριακό είχε συμφοιτητές πολλούς από μας κι ανάμεσά μας την Αγγελική Χιόνη και τώρα Χιόνη-Μελισσάρη, πολύτιμη σύντροφο και συνοδοιπόρο στη ζωή του.

Με τη συμπεριφορά του, την πηγαία ευγένεια, το ήθος και το κύρος του ενέπνεε την αναγνώριση και την εκτίμηση των συναδέλφων, το σεβασμό και την ευπείθεια των υφισταμένων του και με τις αρετές του Δασκάλου δέχεται την αγάπη, την ευγνωμοσύνη και το θαυμασμό των μαθητών του. Ανάμεσά τους και ο Βασίλης ο Τσάφος...

Στις αρβανίτικες ρίζες του μορλιάστηκε με θαυμαστό τρόπο το ελληνικό πνεύμα και η παιδεία...

Καρπός αυτής της γόνιμης διασταύρωσης είναι ο δυναμικός χαρακτήρας του Χαράλαμπου Μελισσάρη, η χαρι-

σματική του προσωπικότητα και ο φωτισμένος Δάσκαλος.

Πολυδιαβασμένος και ουσιαστικά μορφωμένος είναι καθολικής αποδοχής και αναγνώρισης σε όλους τους χώρους που γνώρισαν την παρουσία του.

Ξεχωριστός ανάμεσα στους πολλούς δεν έχει ίχνος έπαρσης ή αλαζονείας.

Απ' τα φοιτητικά ακόμα χρόνια είναι πρόσωπο αναφοράς. Έχει μια διαχρονική... «ακτινοβολία»...

Αδιάφορος στην αναγνώριση ο ίδιος, φρόντιζε κι έμπρακτα τιμούσε τους συναδέλφους και συνεργάτες του.

Ως Διευθυντής Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης κάθε χρόνο οργάνωνε εκδηλώσεις τιμής και αποχαιρετισμού

για τους Συναδέλφους που αφυπηρέτησαν την προηγούμενη χρονιά.

Για τον ίδιο, που τόσα πρόσφερε, δεν βρέθηκε κανένας να οργανώσει κάτι ανάλογο.

Κι όταν τον ρώτησα τότε και το σχολίασα μου είπε ένα απλό και ειλικρινές «δεν πειράζει...».

Γι' αυτό και είναι αξιέπαινη η πρωτοβουλία του Θωμά Παπασταθόπουλου για τη σημερινή παρουσίαση.

Μάχιμος και μαχόμενος, εκτός των άλλων, αναμετρείται κάθε τόσο με την πρόκληση της «λευκής κόλλας», κατακτώντας την με τη γνώση, την πείρα, την οξύνουσα, τον στέρεο στοχασμό και τον μεστό λόγο.

Σεμνός, ήπιος, φιλικός και χαμηλών τόνων στην παρέα, η παρουσία του αποπνέει μια ασυνήθιστη οικειότητα.

Με αυξημένη την αίσθηση του χιούμορ, είναι και επιγραμματικά καυστικός, όταν πρέπει.

Με πλούσιο βιοματικό εξοπλισμό διατηρεί ισχυρούς δεσμούς με τον γενέθλιο Τόπο και τους ανθρώπους του...

Κάποιοι απ' αυτούς τον ενέπνευσαν ήδη.

Και δικαιολογημένα είναι το καμάρι και η περηφάνια των συγχωριανών του κι όχι μόνον...

Είναι εκλεκτό τέκνο της Βοιωτικής γης...

Πολύ συγκινητικές είναι οι σελίδες σε βιβλίο του που αναφέρονται σε αγαπημένα του πρόσωπα...

Ευαισθησία παιδιού που εκδηλώνεται με έμπνευση, λεπτότητα, ανθρωπιά και έντεχνο λόγο...

Γι' αυτά θα σας μιλήσουν εκτενέστερα οι συνάδελφοι που ακολουθούν...

Θερμός πατριώτης, αγνός και σωστός, σπλιτεύει όσους καπηλεύονται την πατρίδα και τα όσα της. Προποιοποιάζει στις ιδέες, σέβεται, τιμάει και αγαπάει την παράδοση, όταν και όπου αποπνέει αυθεντικότητα.

Για τα κουσούρια του ανδρός μάρτυρας και θύμα η τυχερή Αγγελική -όπως και αν πάρευσ την έννοια- που τα υπέστη και τα υφίσταται.

Αυτά και πολλά άλλα μπορούν να γραφούν για το φίλο μας Χάρη Μελισσάρη. Αυτός είναι ανεξάντλητος, αλλά ο δικός μου χρόνος εξαντλείται...

Και μια τελευταία αναφορά.

Απόμαχος, ο Χάρης, επαγγελματικά, παραγωγικός λογοτεχνικά και ανήσυχος πνευματικά, απολαμβάνει και χαιρέται συντροφικά με την Αγγελική του την προκοπή των παιδιών τους, του Γιώργου και της Νικολέτας, του Μανώλη (πρώτος των πρώτων στις εισαγωγικές) και της Λίντα.

Και καμαρώνει κι ανανεώνεται με την αθωότητα, την ευφυΐα, τη ζωντάνια και την πρόοδο των εγγονών τους, της Αγγελικής (καλή επιτυχία στις εξετάσεις), του Χαράλαμπε (χρόνια του πολλά) και του Ηλία...

Να χαίρεστε τον παππού και να τον ξεπεράσετε...

Σας ευχαριστώ για την υπομονή και την επιείκεια.

Χαιρετισμός Λαοκράτη Βάσση

Αγαπητοί φίλοι,

Όταν σκέπτομαι πώς τα καταφέρνει αυτός ο δίστοιμος ο τόπος μας με τόσες δυσκολίες, όλο και να προχωράει, την απάντηση την δίνω, μέσα σε όλα τα άλλα, με τούτη την απλή σκέψη. Τα καταφέρνει, γιατί υπάρχουν άνθρωποι πνευματικοί, σαν τον Χάρη τον Μελισσάρη, που δεν σηκώνονται στα δάχτυλα των ποδιών τους να να τους δούμε, ούτε φωνάζουν δυνατά για να τους ακούσουμε, αλλά οργάνουν με αρετή και δημιουργία το έδαφος του τόπου μας.

Πραγματικά, θεωρώ πλούτο που τον έχω γνωρίσει και ήταν φίλος μου.

Σ' ευχαριστώ πολύ Χάρη.

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ
Συγγραφικού έργου
ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥ Γ. ΜΕΛΙΣΣΑΡΗ

Ομιλία Λουκά Μπακάλη

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΜΕΛΙΣΣΑΡΗΣ

Αν ήταν καλός επιχειρηματίας, θα τον έλεγα αυτοδημιούργητο. Αν ήταν φτασμένος καλλιτέχνης, θα το έλεγα αυτοδίδακτο. Τώρα που είναι εξαιρετός Φιλολόγος, λαμπρός λογοτέχνης και συγγραφέας, τον ονομάζω αυτόφωτο..!

Γιατί, πώς αλλιώς μπορεί να εξηγήσει κανείς την πορεία ενός άτολου μικρού παιδιού, που, με αγωνία μπροστά στον άγνωστο κόσμο της μάθησης που ανοιγόταν μπροστά του, με τη μικρή καρδούλα του έτοιμη να σπάσει από το φόβο και τα αδύνατα ποδαράκια του να τρέμουν, δρασκελίζει την πόρτα του Σχολείου του χωριού του, πριν από 70 τόσα χρόνια, στα πέτρινα εκείνα χρόνια της σκληρής δεκαετίας του '40, για να γραφτεί στην Α' Μικρή τάξη (Α' Μεγάλη), για να μάθει να συλλαβίζει αργά-αργά τα πρώτα του γράμματα, και να αρχίσει να ανεβαίνει σιγά-σιγά τα δύσκολα σκαλοπάτια της Εκπαίδευσης, ώστε στα 23 του χρόνια να δώσει «τον νενομισμένο όρκον ενώπιον του Πρυτάνεως και του Κοσμήτορος της Φιλοσοφικής Σχολής» του Πανεπιστημίου Αθηνών και να πάρει το πτυχίο του Καθηγητή-Φιλολόγου!

Και, πώς να εξηγήσει την άνοδο του από τα λασπωμένα μικρά σοκάκια του χωριού του, όπου το χειμώνα με τις βροχές και τα χιόνια προσπαθούσε να τα διαβεί με τις «τρύπιες πολλές φορές» λαστιχένιες γαλότσες (τα μοναδικά τότε παπούτσια για το χειμώνα), και το καλοκαίρι γύριζε ξεκάλλωτος και ξυπόλυτος, ως το άνετο γραφείο του Προϊσταμένου της Β'θμιας Εκπαίδευσης και στα πολυτελή σαλόνια της Γαλλικής Σχολής των Ουρσουλινών ως Γενικός Διευθυντής των Σχολείων της!

Η τέλος, πώς να εξηγήσει, ότι αυτό το μικρό αρβανιτόπουλο, που ως τα 12 χρόνια του ως γλώσσα της καθημερινής του ζωής είχε τα αρβανίτικα, και, όταν γράφτηκε στην Α' τάξη του Γυμνασίου Λιβαδειάς (Γ' τάξη τότε του Οκτατάξιου Γυμνασίου), σχεδόν ξυπόλυτος, με το κεφάλι κουρεμένο γουλί -όπως ο ίδιος γράφει- το λεξιλόγιό του δεν ξεπερνούσε τις 200 με 300 ελληνικές λέξεις, με αποτέλεσμα ο βαθμός του στα Ελληνικά στην Α' τάξη να μην ξεπερνά το 8, με άριστα το 20!...

...αυτό, λοιπόν, το αρβανιτάκι, να γίνει ένας λαμπρός Φιλολόγος, άριστος χειριστής του Ελληνικού λόγου, και με γλώσσα ρέουσα, ζωντανή και αφεγγάδιαστη να μας παρουσιάζει -εκτός των άλλων μορφών του λόγου με τις οποίες επιτυχώς ασχολήθηκε- αυτά τα 8 ωραίατα βιβλία, για τα οποία θα μιλήσουμε απόψε;

Να προσπαθήσουμε να δώσουμε μια απάντηση στα ανωτέρω ερωτήματα, σπριζόμενοι στο ιστορικό DNA που κληρονομήσαμε από το δοξασιμένο στην αρχαιότητα χωριό του;

Ο κ. Μελισσαρής, για όσους δεν γνωρίζετε, γεννήθηκε, μεγάλωσε και τώρα όσο περισσότερο χρόνο μπορεί, ζει στις ιστορικές Θεσπείες της Βοιωτίας.

Από τις Θεσπείες, ως γνωστόν, κατάνοταν οι 700 άνδρες που πολέμησαν τον Αύγουστο του 480 π.χ. στις Θερμοπύλες το στρατό του Ξέρξη. Και, παρά τη διαταγή του Λεωνίδα να φύγουν από το πεδίο της μάχης, όταν διαπίστωσε ότι οι Ελληνικές δυνάμεις περικυκλώθηκαν από τους Πέρσες και δεν υπήρχε πλέον ελπίδα σωτηρίας, αυτοί οι καρτερόψυχοι έμειναν εκεί, και έπεσαν ηρωικά μέχρι ενός, μαζί με τους 300 Σπαρτιάτες. «Λεπτομέρεια» την οποία ξεχνάμε συνήθως - γι' αυτό ασφαλώς ευθυνόταν και η μεροληψία του Ηροδότου εις βάρος των Θεσπειών και υπέρ των Σπαρτιατών. Αλλά ο κ. Μελισσαρής, ως Πρόεδρος του Συλλόγου των Θεσπειών, κα-

τάφερε πριν από λίγα χρόνια, με προσωπικούς αγώνες, να στήσει ένα ωραίο συμβολικό Μνημείο για τους πεσόντες Θεσπείς κοντά στο υπάρχον «τάγμα του Λεωνίδα».

Ήταν, λοιπόν, αυτή η δυνατή αίσθηση της αυτοπειθαρχίας και του υψηλού καθήκοντος για την εκτέλεση του υπεράτατου χρέους των 700 Θεσπειών, που σαν πολιτικό αστερί έδειχνε στο φίλο μας το Χάρη το δρόμο προς την άνοδο;

Η το αίσθημα της μειονεξίας που δοκίμασε, λόγω της γλώσσας, στην πρώτη του επαφή με το Γυμνάσιο, και η σκληρή ζωή των φτωχών γονιών του, που τους καταπίεζαν οι πλούσιοι παραγωγοί και μεγάλο-νοικοκυραίοι του κάμπου ήταν εκείνα που τον «εμψύχωναν -όπως γράφει στο βιβλίο του «Πώς να ξεχάσεις» (σελ. 11)- στον αγώνα του να παλέψει, να μάθει γράμματα, να αντέξει την καταπίεση της ανείχειας που του έσφιγγε το λαιμό σαν πλοκάμι, και ήταν εκείνο οι αδηφάγες συνειδήσεις των ανθρώπων, των λίγων, των εκμεταλλευτών της εργασίας των ξωμάχων και των γονιών του»;

Όποια απάντηση και αν δώσουμε, ένα είναι βέβαιο: ότι ο κ. Μελισσαρής δεν σταματούσε ποτέ! Ανέβαινε, ανέβαινε, συνεχώς ανέβαινε... Και μάλιστα, η επιτυχημένη ανοδική πορεία του στην Εκπαίδευση, σε όποιο τομέα ετάχθηκε να την υπηρετήσει, τον οδήγησαν και σε παράλληλες εξω-διδασκτικές τιμητικότητες διακρίσεις, που φανερώσουν την προσωπική του ακτινοβολία.

Αναφέρω τη συμμετοχή του στη πολύ σπουδαία για το έργο της «Επιτροπή Σαμαράκη», που καθιέρωσε το θεσμό της «Βουλής των Εφήβων», και την επί 8 συναπτά έτη Γενική Διεύθυνση των Ελληνογαλλικών Σχολείων των Ουρσουλινών.

Εδώ μου έρχονται στο νου τα λόγια του αναγνωρισμένου ζωγράφου και χαράκτη Αγνήνορα Αστεριάδη (+ 1977)

«Ευλογημένος αυτός που μπορεί να πει στον εαυτό του:

Εγώ θέλω να προχωρώ! Δεν θέλω να φτάνω!».

Και ο Χάρης μας όλο προχωρούσε! Όλο προχωρά... Από μόνος του... Γι' αυτό τον ονόμασα «αυτόφωτο»!

Και συμπληρώνω: Και αυτόνομο, και αυτοδύναμο...

Και ιδού: Εμπρός μας ο λογοτεχνικός καρπός αυτής της ανοδικής και ατέρμονης πορείας...

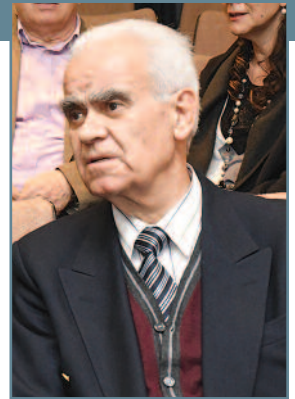
ΤΟ ΕΡΓΟ ΤΟΥ

Όπως ήδη έγινε μια νύξη προηγουμένως, ο φίλος μας ο Χάρης, πριν γράψει τα βιβλία που θα αναλύσουμε απόψε, επηρεασμένος, προφανώς από τις Ελικωνιάδες Μούσες -αφού σε μια από τις πλαγιές αυτού του ποιητικού βουνού γεννήθηκε και έζησε τα πρώτα του χρόνια- άρχισε από νωρίς να γράφει ποιήματα, ωραία ποιήματα, γεμάτα λυρισμό, προβληματισμό και συναίσθημα, μερικά από τα οποία έχουν συμπεριληφθεί στην «ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ ΒΟΙΩΤΩΝ ΠΟΙΗΤΩΝ», η οποία κυκλοφορήθηκε το 1974 και άλλα βρίσκονται, ολόκληρα ή σαν αποσπάσματα, διάσπαρτα στα βιβλία του, ανάμεσα στα γεγονότα και στη δράση των ηρώων του, είτε για να δώσουν έμφαση σε κάποια πράξη τους, είτε για να εκφράσουν τη συναισθηματική ατύοσφαιρα μέσα στην οποία κινούνται: πάντα όμως, στην κατάλληλη στιγμή και με τον κατάλληλο τρόπο...

Στη συνέχεια εκτός από τα ποιήματα, βέβαια, ο κ. Μελισσαρής, ως επιστήμων πλέον Φιλολόγος και ιστορικός, έγραψε και αρκετά δοκίμια, επάνω σε λογοτεχνικά και άλλα θέματα. Και τέλος, ήρθαν τα βιβλία του...

Εδώ μπροστά μας έχουμε τώρα τα 8, προς το παρόν, γιατί, όπως είπαμε, ο Χάρης, έχει ενστερνιστεί πλήρως το: εγώ δεν θέλω να φτάσω!, τα 8 λοιπόν, καλαισθητά βιβλία του -καρπός

και μόχθος της τελευταίας 10ετίας- τα οποία, σχεδόν όλα, είναι αυτοβιογραφικά ή, εν πάσει περιπτώσει, έχουν ως αφορμή βαθύτατα και έντονα προσωπικά βιώματα του συγγραφέα, καθώς και βιώματα, ιστορίες και διηγήσεις ανθρώπων από το ευρύτερο οικογενειακό του περιβάλλον: γονείς, θείους, ξαδέλφια, και πιο πέρα, από τον κόσμο του χωριού -της περιφέρειάς του: φίλους, δασκάλους, γνωστούς, και συντοπίτες του. Χρονική αφετηρία των διηγημάτων του είναι η ευαίσθητη εποχή των παιδικών του χρόνων» εν συνεχεία περνά στις αναμνήσεις της πρώτης του εφηβείας και, βέβαια, της πλούσιας μετέπειτα Εκπαιδευτικής του σταδιοδρομίας.

Ο κ. Λουκάς Μπακάλης

Κι εδώ ακριβώς, θέλω προκαταβολικά να συγχαρώ το συγγραφέα, γ ε ν ι κ ώ ς (πέρα από τις επόμενες αναφορές στο καθένα από τα βιβλία του), γιατί έχει το θάρρος να ... «κυκλοφορεί»(!), να βγάζει, με άλλα λόγια, στο φως τα αιώτερα και απόκρυφα μέρη της ψυχής του και να μας κάνει κοινωνούς των ιδιαίτερων προσωπικών στιγμών του!

Γιατί -για σκεφτείτε, μεταξύ μας τώρα- πόσα στριφογυρίζουν μέσα μας, πόσα ξέρουμε, πόσα έχουμε ακούσει, πόσα έχουμε ιδεί και πάθει, τα οποία επιμελώς κρύβουμε, τα οποία κυριολεκτικά «πνίγουμε», μέσα μας, και τα οποία δεν έχουμε το θάρρος να τα ανακοινώσουμε ακόμα στους δικούς μας!

«Στην ψυχή μας -γράφει στο βιβλίο του «ΣΤΗΝ ΑΚΡΗ ΤΗΣ ΖΩΗΣ»- συνωσιζονται βιώματα, στη συνειδήσή μας ενοχές, στο νου μας σκέψεις, που ζητούν διεξοδο και ανακούφιση» (Εισαγωγή).

Όλα αυτά τα εσωτερικά του ο Χαράλαμπος τόλμησε να τα «βγάλει στη φόρα» και να τα εκθέσει στη βουλιμία ημών των ωμοφάγων, που ψάχνουμε να βρούμε αφορμή για να σχολιάσουμε, να κριτικάρουμε, να ψέξουμε και, ελαφρά τη καρδιά, να τα κατηγορήσουμε..! Και μόνο γι' αυτό το λόγο, του αξίζουν θερμά συγχαρητήρια! Εύγε, Χαράλαμπε!

Και ιδού: «ΑΡΤΕΜΙΣ Ή ΧΙΛΙΕΣ ΣΤΑΓΟΝΕΣ ΠΟΝΟΣ», 2009. Με το πρώτο του αυτό βιβλίο ο Χάρης επιστρέφει, ως ελάχιστη απόδειξη ευγνωμοσύνης, τα «χάλκεα αντί χρυσέων», κατά την ομηρική έκφραση, οφειλόμενα τροφεία, στη θεία του Αρτεμ, χάρις στην αγάπη της οποίας και τη βοήθεια μπόρεσε να φοιτήσει και να τελειώσει το Γυμνάσιο...

Η νεαρή Αρτεμς, λοιπόν, μαζί με άλλους συγχωριανούς της, κατεβαίνουν να σταχυολογούν στον κάμπου ότι απόμεινε στα θερισμένα ήδη χωράφια, αφού το πολιτισμότερο και από το χρυσάφι για εκείνη την εποχή, σιτάρι, το είχαν αρπάξει οι Κατακτητές. Η πράξη τους αυτή, όμως, θεωρήθηκε από τους ντόπιους δωσίλογους και τους Γερμανούς ως δολοφθορά τάχα, και χρησίμευσε ως πρόσχημα για να κάνουν συλλήψεις, νέων κυρίως απόμων (τα οποία είχαν ήδη προγράψει), και να τα στείλουν στα στρατόπεδα συγκεντρώσεως στη Γερμανία.

Εκεί, οι νέοι και δυνατοί οδηγούνταν στα εργοστάσια παραγωγής, ενώ οι πιο αδύναμοι και άχρηστοι στους φούρνους και στα κρεματόρια.

Ομιλία Γεωργίου Σταυρόπουλου

Κυρίες και κύριοι, φίλοι μας

Κάποιο πρόβλημα εμπόδισε τον άνδρα μου να είναι μαζί μας. Με παρεκάλεσε όμως να σας διαβάσω αυτά που περίπου εκείνος θάλεγε αν ήταν παρών.

Για όλους όσους γνώρισαν κατά κάποιο τρόπο τον Χάρη Μελισσαρή, η σημερινή ημέρα θυμίζει την β' επιστολή του Απόστολου των Εθνών στον Τιμόθεο. «Τον αγώνα τον καλόν ηγωνίσαι...» και δικαιολογημένα, στη σημερινή γιορτή, εκείνοι που τον γνώρισαν και εξήσαν μαζί του, για τις πολλαπλές του υπηρεσίες στην Εκπαιδευτική Υπόθεση, του απονέμουν τον στέφανο της τιμής. Γιατί ο Χάρης υπήρξε άνθρωπος του συνεχούς και αδιάκοπου στοχασμού. Με νεανικό σφρίγος ενδιαφέρον την Παιδεία ως Καθηγητής επί 10ετίες και αγωνίστηκε με αληθινό πάθος για την μετάδοση στους μαθητές του, των γνώσεων του. Γι' αυτόν η Εκπαίδευση δεν ήταν εγγύημα, αλλά αποστολή, περίπου θρησκεία, γιατί είχε βαθιά συναίσθηση του καθήκοντος ως Εκπαιδευτικού με την οποία οι παλαιότεροι απέδιδαν στην ιδιότητα του Δασκάλου.

Μού δόθηκε η εξαιρετική ευκαιρία, έστω και κατά τρόπο έμμεσο σε εποχές δύσκολες, να γνωρίσω την ιδιαίτερα ευαίσθητη την οποία έτρεφε προς νεότερους τότε συναδέλφους του, όταν η Πολιτεία, εκτιμήσασα και τις Διοικητικές του αρετές, του εμπιστεύτηκε

εποπτική δικαιοδοσία. Σήμερα πράγματι η Εκπαιδευτική Κοινότητα στερείται των υπηρεσιών ενός ατέρμονου δασκάλου... απέσβετο το λάλον ύδωρ...».

Έτσι όμως αναδείχθηκε η άγνωστη πλευρά στα γραμματα του Χάρη Μελισσαρή. Αγνοήθη σε μένα μέχρι την ημέρα που ήρθε στα χέρια μου το πρώτο του Βιβλίο. Ακολούθησαν και άλλα. Μου χρειάστηκαν μέρες να προσαρμοστώ στον γλαφυρό τρόπο που ήσαν γραμμένα. Δεν μου ήταν εύκολο. Η συνήθεια που έχω για 10ετίες ανάγνωσης, άλλης μορφής κειμένων, δεν αζυρώνεται εύκολα. Σήμερα μπορώ να το πω. Ένας καινούργιος κόσμος ομορφιάς αποκαλύφθηκε όταν τελειώσα τα βιβλία του. Κάποτε τούγραφα πως στις σελίδες των βιβλίων του ξαναξεί ο προσεκτικός αναγνώστης όλες τις παραδόσεις της εποχής που έφυγε και ακόμη τις ημέρες εκείνες που δεν πρέπει να ξεχνάει. Επιμένω και τώρα. Αυτό εγώ το κατάφερα με την αργή ανάγνωση, όπως διδάσκει η μεγάλη Ζακλίν ντε Ρουμπί, των βιβλίων. Έτσι ο προσεκτικός αναγνώστης αντιστέκεται στον παραλογισμό και την ανία της γκρίζας καθημερινότητας. Μεγάλο το δίδαγμα.

Αγαπητέ μου Χάρη, στη σημερινή ξεχωριστή γιορτή είμαι και εγώ ωσει παρών. Σου εύχομαι με σταθερή καλή υγεία, να συνεχίσεις το γράψιμο. Ίσως έτσι, και με αυτό, δοθεί χρώμα στην φθίνουσα ανθρωπιά μας και ξεχάσουμε τις ύαινες της καθημερινότητας που περπατούν ουρλιάζοντας πλησίον μας.

Από αριστερά διακρίνονται, οι Αντώνης Δημητρίου, Αθανάσιος Ανυπέρης και Χαράλαμπος Κουρούνης

Ο Λεονταρίτης, κ. Ιωάννης Πανταζής μαζί με τον συγγραφέα κ. Χ. Μελισσάρη

ται. Και μια ωραία προώα μπαίνει στο αυτοκίνητό του και ξεκινά για ένα ταξίδι στο χωριό του! Αλλά το ταξίδι αυτό αποδείχτηκε τελικά, ταξίδι όχι στον τόπο αλλά ταξίδι στο χρόνο, ταξίδι στο χτες και σε όσα είχαν γεμίσει την ψυχή του τα 18 πρώτα χρόνια της ζωής που τα εξήσε στο χωριό του.

«ΤΑΞΙΔΙ ΝΟΣΤΑΛΓΙΑΣ»

2016 Το 7ο βιβλίο του. Και τι ταξίδι! Μπαίνοντας στο χωριό, ξαναζωντανεύουν ένα-ένα,

Η νεαρή και πολύπαθη Άρτεμις ανδρώθηκε μονομάς εκεί στο στρατόπεδο, και σαν αληθινή ηρωίδα αντιμετώπισε τα δικά της βάσανα, αλλά και όλων των γυναικών που είχε αναλάβει να τις στηρίξει και να τις βοηθεί. Ως την ημέρα της πολυπόθητης απελευθέρωσης, οπότε, ράκη πια, όσοι και όσες επέζησαν, ξαναγύρισαν στον τόπο τους, για να αρχίσουν από την αρχή να ξαναφτιάξουν τη ρημαγμένη ζωή τους...

Την επόμενη χρονιά, 2010, ο Χάρης μας παρέδωσε άλλα δύο βιβλία. Στο πρώτο με τον τίτλο «ΟΔΟΣ ΑΓΑΜΕΜΝΟΝΟΣ 114», παρόλο που -όπως χαρακτηριστικά σημειώνει στις πρώτες κιόλας σειρές ο Συγγραφέας- «Η ονομασία του δρόμου είναι ηρωική. Τόσο για το όνομα του ήρωα της αρχαιότητας, όσο και για τον αριθμό του, που έγινε στα νεότερα χρόνια σύμβολο αγώνα και της δημοκρατίας» (1-1-4), το σκηνικό αλλάζει:

Το βιβλίο δεν περιγράφει ηρωικές πράξεις μεγάλης κλίμακας. Διαβάζοντάς το όμως, βλέπεις ότι και στην καθημερινή ζωή παρουσιάζονται πολλές φορές κάποιες μορφές, οι οποίες, στη γενική τελική αποτίμησή τους, αποδεικνύονται, ακόμα και μέσα σ' αυτή την πεζότητα της ζωής, μορφές ηρωικές.

Εδώ, λοιπόν, καταγράφεται η ζωή σε ένα Γηροκομείο. Κεντρική μορφή η στωική, θεία του εξ αγγιστίας, Ευαγγελία. Ο Συγγραφέας ανοίγει τις ψυχές των τροφίμων του Γηροκομείου, αλλά και όλων αυτών που κινούνται γύρω της (ιατρικού και νοσηλευτικού προσωπικού, συγγενών, φίλων και επισκεπτών των απομάχων της τρίτης ηλικίας), οι οποίοι προσπαθούν να μαλακώσουν τον πόνο των ηλικιωμένων και να γεμίσουν τη μοναξιά τους. Έτσι, μας παρουσιάζει ένα μεγάλο ανθρώπινο πάζλ. «Ένα τεράστιο πλάνκα ανθρώπων που -όπως ο ίδιος γράφει στη σελ. 73-... συναθροίζονται, συνωστίζονται, αναλύονται και φεύγουν» στο τέλος! Διαβάζοντας το βιβλίο νιώθεις να σφίγγεται η καρδιά σου. Αλλά, όσο σκληρό και αν φαίνεται, δεν παύει να είναι αληθινό...

Την ίδια χρονιά, όπως είπαμε, εξέδωσε και το βιβλίο με τον τίτλο «ΣΤΗΝ ΑΚΡΗ ΤΗΣ ΖΩΗΣ», και υπότιτλο «σαν μυθιστόρημα» -αφιρεμένο στις δύο γυναίκες που σημάδεψαν τη ζωή του: στη Μάνα του και στη Σύζυγό του.

Πρωταγωνιστής της ιστορίας είναι ο φτασμένος επιτέλους, μετά από χίλια βάσανα, «Διαφενής» (Διευθυντής) της Εφορίας Αλέξης Τζάκας, ο οποίος, καθισμένος πια πάνω στην άνετη πολυθρόνα του μεγάλου γραφείου του, αναπαύει τον τεράστιο πράγματι αγώνα που κατέβαλε, ξεκινώντας από τη μίση δεκαετία του '50 «τη δεκαετία -διαβόλω τα λόγια του Συγγραφέα- των συνεπειών της Κατοχής και του Εμφυλίου, τη δεκαετία των κομματάρχων και των πολιτευτών, τη δεκαετία της φθοράς και των νοικοκυραίων, των ξεχασμένων από το Θεό και τους ανθρώπους, και των χαριέδων, τη δεκαετία των κοπιλιδων (παρεγίων) και των αφεντάδων» (σελ. 9)

Τότε, που, οι φτωχοί δεν είχαν δικαίωμα να σπουδάζουν, γιατί τα γραμμάτια ήταν μόνο για όσους είχαν πολύ βιός. Και όμως ο φτωχός Τζάκας κατάφερε να σπουδάσει και να διακριθεί! Είναι οντως, ένα αληθινό μυθιστόρημα, από αυτά που μόνο η ζωή ξέρει να γράφει.

Εδώ, δύσκολα μπορεί να αποφύγει ο αναγνώστης την ταύτιση του Αλέξη Τζάκα με το Χαράλαμπο Μελισσάρη. Τα περιστατικά που διηγείται σ' αυτό το βιβλίο μοιάζουν με όσα παρόμοια αναφέρει και στα άλλα βιβλία του κι έτσι, σε γενικές γραμμές, τον ταυτοποιούν... Άλλωστε το προείπαμε: τα βιβλία του είναι εν πολλοίς βιοματικά και εξομολογητικά!...

Την επόμενη χρονιά, 2011, ο κ. Μελισσάρης στο 4ο κατά σειρά βιβλίο του, με τον άκρως εσωστρεφή τίτλο «ΠΩΣ ΝΑ ΞΕΧΣΕΙΣ», θα ξεδιπλώνει στα μάτια του αναγνώστη όλη την Εκπαιδευτική του πορεία.

Γράφοντας στο γ' γενικό πρόσωπο, σαν παρατηρητής, για να ενισχύσει έτσι την αλήθεια και την αντικειμενικότητα των όσων αφηγείται, ανοίγει την ψυχή του μεροπία μας, σε μια «χωρίς φόβο και πάθος», de profundis, εξομολόγηση της πραγματικά δύσκολης ζωής του. Αρχίζοντας από το πρώτο παιδικό δειλό ξεκίνημα στο μικρό Σχολείο του μικρού χωριού του, ξεδιπλώνει βήμα-βήμα την άνοδό του: Δημοτικό, Γυμνάσιο, Πανεπιστήμιο, Στρατός, Καθηγητής μετά, μετεκπαίδευση στο Διδασκαλείο, Διευθυντής σε διάφορα Γυμνάσια και Λύκεια, με τελευταία τα Ανάβρυτα, μέλος Επιτροπής Βαθμολογικού Κέντρου, μέλος της Επιτροπής Σαμαράκη που, όπως προανέφερα, καθιέρωσε το σπουδαίο θεσμό της

«Βουλής των Εφήβων», και τέλος, το αποκορύφωμα της Εκπαιδευτικής του σταδιοδρομίας, τη θέση του Προϊσταμένου Β/θμιας Εκπα/σης Αθηνών.

Και όλα αυτά, όχι έτσι εύκολα και άκοπα και ανεμπόδιστα. Αντίθετα, ο Χάρης μας, με μεγάλο αγώνα και πολλή προσπάθεια υπερπηδούσε εμπόδια και δυσκολίες, και, σε ορισμένες περιπτώσεις, και ανάρμοστες συμπεριφορές... Αλλά ο καλός μας Χαράλαμπος, εκεί, στους στόχους του, γιατί, όπως ποιητικά αποφθγγεται στη σελ. 147:

«Αν δεν παλέψεις δράκοντα, δράκοντα δεν θα γίνεις!

Κι άμα δεν πνίξεις ωκεανό, λιμνούλα θ' απομείνεις...»

Και ο Χάρης παλεύει, προχωρεί και κυρίως γράφει, γράφει... «Όλη μου η ζωή σε μια χούφτα μελάνι», λέει στο τέλος του βιβλίου του.

Και να, τον επόμενο χρόνο, 2012, το νέο του βιβλίο: «ΚΙ ΟΜΩΣ...! ΟΙ ΠΑΡΑΛΛΗΛΕΣ ΤΕΜΝΟΝΤΑΙ». Πρόκειται για ένα πολυσέλιδο ιστορικό μυθιστόρημα, που αναφέρεται στην καταστροφή της Σμύρνης το '22.

Τη φορά αυτή ο Συγγραφέας δεν θα αντλήσει από δικά του βιώματα -αφού λόγω ηλικίας δεν έζησε ο ίδιος τα συνταρακτικά εκείνα γεγονότα- αλλά θα μας μεταφέρει όσα άκουσε από το στόμα του Σμυρναίου πρόσφυγα δεύτερου πατέρα του (πατέρα της συζύγου του), καθώς και τις οικογενειακές ιστορίες -τραγωδίες- άλλων 4 συνταξιούχων του, με τους οποίους βρέθηκε στη Σμύρνη, όταν τις παραμονές κάποιων Χριστουγέννων, ταξίδεψαν όλοι τους ως εκεί, με κοινό σκοπό, να αποτίσουν φόρο τιμής στις ιερές σιές των δικών του ο καθένας, πατέρον και παππούδων...

Πέντε διαφορετικές -εκ πρώτης όψεως- ιστορίες, από πέντε εξίσου διαφορετικά πρόσωπα, οι οποίες, ενώ στην αρχή φαίνονται διαφορετικές και παράλληλες, τελικά, συγκλίνουν επί το αυτό, καθώς πρόσωπα και γεγονότα συναντώνται όλα επάνω στα τρομερά συμβάντα της μεγάλης καταστροφής: καταστροφής την οποία πολύ παραστατικά, ρεαλιστικά και ολοζώντανα περιγράφει ο συγγραφέας. Έτσι, οι παράλληλες... τέμνονται.

Για την αξία του βιβλίου αυτού, θα σας αναφέρω μια παράμετρο, άγνωστη ίσως στους πολλούς, λεπτομέρεια, η οποία τιμά και το βιβλίο και το συγγραφέα. Η γνωστή και μεγάλη θα έλεγα ηθοποιός Μιμή Ντενίση, όταν ετοίμαζε το έργο: «Σμύρνη μου αγαπημένη», θεατρική παράσταση που άφησε εποχή επί δύο σεζόν, διάβασε το βιβλίο του κ. Μελισσάρη, πήρε αρκετά στοιχεία από αυτό και τον κάλεσε στο θέατρό της για να τον γνωρίσει, να τον ευχαριστήσει και να τον συγχαρεί προσωπικώς...

Τον άλλο χρόνο, 2013, ο φίλος μας, με το νέο του βιβλίο: «ΓΟΛΓΟΘΑΣ ΧΩΡΙΣ ΑΝΑΣΤΑΣΗ», ξαναγυρνά πίσω στα πέτρινα χρόνια της δεκαετίας του '40, όταν, μετά από τις ολέθριες συνέπειες του πολέμου και της Κατοχής, η εθνική τραγωδία έμελε να κορυφωθεί με το δράμα του εθνοκτόνου εμφυλίου παραταγμού. Εδώ ο πόλεμος παίρνει πραγματικές διαστάσεις. Και γιατί μάχονται μεταξύ τους αδελφια, και γιατί το απαίσιο κίνητρο που οπλίζει τα χέρια τους είναι το ΜΙΣΟΣ, το άσβεστο ΜΙΣΟΣ και ο ΦΘΟΝΟΣ!

Μέσα σ' αυτό το απάνθρωπο και μισάνθρωπο κλίμα του φθόνου και του μίσους, το αγνό και απονήρευτο παιδί του χωριού, ο Ανέστης, σφυρηλάτησε έναν ισχυρό, ευθύ και ανεπιτήδευτο χαρακτήρα, με τον οποίο κατάφερε τελικά, όχι μόνο να επιβιώσει, αλλά και να ξαναγεννηθεί τα σπαρμένα κλωνάρια του οικογενειακού του δέντρου, να δώσει ζωή και ελπίδα στη φοβισμένη κοινωνία του χωριού του, να ξαναφτιάξει την κατεστραμμένη ζωή του και να παραδώσει, τέλος, στα παιδιά του, ως γνήσια παρακαταθήκη, έναν αληθινό πατριωτισμό και μια απροϋπόθετη ανθρωπιά. Και μπορεί η Ανάσταση να μην ήρθε τελικά για τον ίδιο και την καλή του Μαργιώ (Γολγοθές χωρίς Ανάσταση!), αλλά τους γλυκούς καρπούς της γεύτηκαν οι υπόλοιποι αγαπημένοι του.

Και ο Χάρης μας συνεχώς σκέπτεται και προβληματίζει-

πρόσωπα, γεγονότα και πράγματα, που σφράγισαν την παιδική του ψυχή και τη μνήμη. Οι γονείς του -ιδιαίτερα η Μάνα και η Γιαγιά του- ο αδελφός του, οι δάσκαλοί του, συγγενείς και φίλοι και γείτονες... Συνολικά -αν μέτρησα σωστά- 30 τουλάχιστον πρόσωπα παρελαύνουν μέσα από τις σελίδες του βιβλίου του. Μια «πολύχρωμη παναθοθήκη» και πάλι, ξεχωριστών καθέκαστα ανθρώπων του χωριού, πια να πει του Λαού μας, που εκτός από τους κοινούς δεσμούς αίματος και του τόπου, τους συνδέουν και ο κοινός πόνος, η κοινή αγωνία, η κοινή προσπάθεια να τα βγάλουν πέρα, να αντιμετωπίσουν τα καθημερινά προβλήματα και τις δυσκολίες της ζωής, σε μια εποχή μάλιστα, που περιόσσευε η φτώχεια, η ανασφάλεια και η αβεβαιότητα για το αύριο. Και όλα αυτά, ιδωμένα μέσα από ένα διακριτικό προσωπικό προβληματισμό του Συγγραφέα, με έντονα στοιχεία φιλοσοφικού στοχασμού, υπαρκτικής αναζήτησης και μεταφυσικής ανησυχίας.

Αυτός ο αγώνας της ζωής και η αγωνία της, σε συνδυασμό με τα ανθρώπινα πάθη, αλλά και εξωτερικές -πολλές φορές, αναπόδραστες- συνθήκες, δημιουργούν ενίοτε μια σκληρή πραγματικότητα, με την οποία, η πολύμορφη -σαν το μυθικό Πρωτέα- και απρόβλεπτη ζωή, δοκιμάζει δυνατά, μέχρι τα έσχατα όρια της αντοχής τους, άτομα, οικογένειες, ομάδες ανθρώπων και κοινωνίες, συνθέτοντας αληθινές τραγωδίες -τραγωδίες, όχι σαν τις μυθικές ιστορίες που ανέβαιναν οι μεγάλοι ποιητές στην αρχαία Αθήνα- αλλά σαν σκληρό και αναπότρεπτο νομοτελεστικό πεπρωμένο, και μάλιστα, όπως σημειώνει ο Συγγραφέας στο 8ο βιβλίο του (σελ. 62) «πολλές φορές χωρίς κάρωση»!

Μια τέτοια οντως τραγική ιστορία, έναν πραγματικό «ΧΕΙΜΩΝΑ ΠΟΥ ΔΕΝ ΕΦΕΡΕ ΤΗΝ ΑΝΟΙΞΗ», μας παρουσιάζει στο 8ο -και επαναλαμβανώ, όχι τελευταίο- βιβλίο του ο Χάρης. Χρόνος: και πάλι, δυστυχώς τα πέτρινα χρόνια! Τόπος: κάπου στα ΒΔ σύνορα της Πατρίδας μας. Ιστορικό πλαίσιο: ο καταραμένος εμφύλιος πόλεμος, το απαίσιο «παιδομάζωμα» και η διάλυση πολλών οικογενειών, με την άτακτη ή αναγκαστική φυγή -δραπέτευση χιλιάδων ανθρώπων στις χώρες του τότε «Σιδηρού Παραπετάσματος».

Μια τέτοια νεοσύστατη οικογένεια, του Ηλία και της Μαρίας, που δεν πρόλαβε να καρπύσει τους καρπούς της τρυφερής και αγνής αγάπης τους, διαλύεται, κάτω από τις δραματικές εκείνες συνθήκες του τέλους του εμφυλίου πολέμου.

Και, μέσα από αλληλέπληλες αλλαγές, ανατροπές και μεταπτώσεις, προκύπτει ένα ειδικές διπλό οιδιπόδειο σύμπλεγμα, ακόμα πιο αποτρόπαιο από αυτό που ο Σοφοκλής παρουσιάζει στην ομώνυμη τραγωδία του, και μάλιστα με κατ'αλήθεια Σαξονική, αφού και οι δύο πρωταγωνιστές αλληλοσκοτώνονται...! Αυτός είναι ο Χαράλαμπος Μελισσάρης!

Μέσα από τα έντονα βιώματα του και τις προσωπικές του ανησυχίες και αναζητήσεις, μας παρουσιάζει έναν κόσμο, όχι απόμακρο, όχι ξένο, όχι άγνωστο, αλλά έναν κόσμο δικό μας, ελληνικό κόσμο, την ιστορία μας, το παρελθόν μας, τα πάθη μας, τη ζωή μας.

Τον ευχαριστούμε! Τον ευχαριστούμε από καρδιάς! Και του ευχόμαστε, όσο ο Θεός του δίνει δύναμη και διαίγεια, να συνεχίσει τον πνευματικό του αγώνα και να μας καλεί σε εθνική αφύπνιση και εγρήγορση. Μέσα από τα 8 βιβλία του βγαίνει μια κραυγή, επίκαιρη όσο ποτέ: Αδελφοί, μονιάστε, ενωθείτε, πετάξτε μακριά τα εθνικά μας πάθη. Οι καιροί ού μενεοί! Τα σύννεφα γύρω μας όλα και πυκνώνουν...

Αγαπητοί μου φίλοι! Δεν είμαστε τωρινοί. Δεν είμαστε καν χθεσινοί! Ερχόμαστε από πολύ μακριά και έχουμε χρέος να πάμε αυτόν τον τόπο πιο μακριά, με συνοδό μας την Ιστορία. Με βοηθό μας την εθνική αυτογνωσία, τη γλώσσα, την πίστη μας, τις παραδόσεις μας.

Ο ποιητής κατηγορηματικά αλλά και προφητικά μας προτρέπει: «Πάρτε μαζί σας νερό!

Το μέλλον θα έχει πολλή ξηρασία...»

Σας ευχαριστώ.

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ
Συγγραφικού έργου
ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥ Γ. ΜΕΛΙΣΣΑΡΗ

Ομιλία Βασίλη Τσάφου

«**Δ**εν επεδίωκε να δρέψει δάφνες λογοτέχνη-συγγραφέα. Μπορεί, όμως να πει πως είναι πιο εύκολο να γράφει κανείς για συνταρακτικά γεγονότα παρά για τα ασημάντα. Γιατί μέσα στα ασημάντα περιλαμβάνονται όνειρα, οράματα, στόχοι, χαρές, λύπες, επιτυχίες, ολόκληρη η ζωή. Και σε αυτή τη ζωή ανήκει και εκείνος»

Αυτά ακριβώς είναι τα λόγια του του Χαράλαμπου Μελισσάρη, του συγγραφέα που τιμούμε σήμερα, στο «Αντί προλόγου» του Πώς να ξεχάσεις, του βιβλίου που με εμπάθεια και ψυχραιμία ταυτόχρονα μοιράζεται μαζί μας τις εκπαιδευτικές εμπειρίες σαράντα τεσσάρων χρόνων. Μέσα σε αυτό το βιβλίο, τα απομνημονεύματα ουσιαστικά μιας πλούσιας εκπαιδευτικής πορείας, βρήκα και τον εαυτό μου, όχι μόνο ως μαθητή του στο σχολείο των Τουρκοβουνίων, για το οποίο με πρόδηλη νοσταλγία μα και ευαισθησία μιλάει, αλλά και ως εκπαιδευτικό, που δίπλα σε ένα εμπνευσμένο δάσκαλο, είδα και έμαθα τόσα, που τα κομβήθησα ως προϊόντα και εξοπλισμό για την παραπέρα εκπαιδευτική μου πορεία, όπως λέει και ο ίδιος. Εκεί που ο Δάσκαλος με έμαθε πώς διδάσχω σημαίνει αμφισβητώ και πως μαθαίνω, όπως και ο ίδιος λέει στο οπισθόφυλλο του συγκεκριμένου βιβλίου, σημαίνει «θητεύω διαρκώς στην ένσταση, προϋπόθεση για τη γνώση». Πώς να μη διδάσκει με τη στάση, τη δράση και τον λόγο του ένας εκπαιδευτικός που θεωρεί αξιοσημείωτα τα τόσο σημαντικά και προφητικά λόγια της αείμνηστης διευθύντριας εκείνου του σχολείου, που ο ίδιος τα χαρακτηρίζει σοφά, καθώς «αντήχησαν στις συνειδήσεις όλων σαν σάλπιγμα προφητικό και σαν νουθεσία σκληρή, μα σωτήρια». Γιατί είτε αποδοκιμάζοντας την ανάγκαστη παιδαγωγικά στάση ενός εκπαιδευτικού η Διευθύντρια, και το αναπαράγει επισημαίνοντας το ειδικό του βάρος ο συγγραφέας:

«Όταν αύριο τα αδιέξοδα θα έχουν διογκωθεί, δεν θα μπορούμε να τα υπερβούμε. Και δεν μιλάω μόνο για κείνα στις σχέσεις μας με τα παιδιά και τους γονείς τους, αλλά και για αυτά που έχουμε μέσα μας. Τότε δεν θα μπορούμε να κάνουμε καμιά κίνηση». Πόσο προφητικά πράγματι λόγια! Και είναι σίγουρο ότι ο Χαράλαμπος Μελισσάρης, μέσα από την πορεία του τόσο στη φιλολογία όσο και στην εκπαίδευση με κάθε ευκαιρία στα ποικίλα εκπαιδευτικά πλαίσια όπου έδρασε, μας πρόσφερε δύο πολύτιμα, μοναδικά και ανεκτίμητα θα έλεγα, δώρα:

- μας έδειχνε πώς να είμαστε δάσκαλοι ευαίσθητοι με έγνοια για τους μαθητές και τις μαθήτρές μας, για τον τρόπο δηλαδή που θα συνομιλούσαμε μαζί τους χτίζοντας γέφυρες επικοινωνίας με ποικίλες διασυνδέσεις και σταθμούς

- και ταυτόχρονα μας μάθαινε να αναζητούμε και όχι να επιβάλλουμε σύγχρονους τρόπους για να διαβάζουμε όχι μόνο τα κείμενα, αρχαιοελληνικά και νεότερα, αλλά και τον κόσμο και μέσα σε αυτόν τον εαυτό μας.

Οπλισμένος με μια πολύ γερή επιστημονική κατάρτιση, με μια μαχητικότητα και συνέπεια μοναδική, μα κυρίως με ηθική ακεραιότητα τον βρίσκουμε να ανοίγει παντού δρόμους. Δεν θα ξεχάσω ποτέ αγαπημένε μου δάσκαλε πόσο μας στήριξες, εσύ και η σύντροφος στη ζωής σου, η αγαπημένη μας φιλόλογος κ. Χιόνη, όταν αποφασίσαμε εμείς οι μαθητές σας - τυχαίο άραγε; - με τόλη, ίσως και θράσος για εκείνη την εποχή, όπως μας είχε τότε ο υφυπουργός παιδείας, να εκδώσουμε την Συμβολή, ένα εναλλακτικό σχολικό βιβλίο για τη Λογοτεχνία.

Όπου λοιπόν και εάν βρίσκεται ο Μελισσάρης κατά την εκπαιδευτική του πορεία, όπως φαίνεται και στα εκπαιδευτικά του απομνημονεύματα, δοκιμάζει νέους τρόπους για να συνομιλεί με τα νέα παιδιά αλλά και με τους συναδέλφους του για την αυτά. Οραματίζεται ένα διαφορετικό σχολείο και ταυτόχρονα αγωνίζεται για αυτό, γιατί πιστεύει πως έτσι θα οδηγηθούμε και σε έναν διαφορετικό κόσμο.

Όχι όμως μόνο ως εκπαιδευτικός, ως φωτισμένος δάσκαλος, που φώτιζε και τον κόσμο και τα μάτια μας, αλλά και ως ένας ευαίσθητος διανοητής, που ένιωσε την βαθιά εσωτερική ανάγκη να μας κάνει κοινωνούς του δικού του κόσμου συγγράφοντας. Ενός κόσμου γεμάτου ευαισθησία όπως τον έπλασε μέσα από τα ποικίλα βιώματα, αισθήματα και σκέψεις, δικές του αλλά όσων τον συντρόφεψαν ή συνεχίζουν συντροφεύουν σε αυτή τη ζωή. Γιατί τίποτε στη ζωή του δεν περνάει χωρίς να τον αγγίζει με όποιο τρόπο. Και οι σχέσεις του, συγγενικές, συναδελφικές, αλλά και κάθε είδους ανθρώπινες σχέσεις κινούν εσωτερικά νήματα σε μια επικοινωνία μοναδική και βαθιά, όπως φαίνεται όταν την μετουσιώνει σε μυθολογία, που όμως

δεν κρύβει πόσο καθρεπτίζει την ζωή και την πραγματικότητα. Με διαθλάσεις και κάποιες φορές παραμορφωτικά κάτοπτρα, κυρίως όταν αποτυπώνει τον πόνο και ακουμπά την ψυχή στο βάθος της. Αλλά σε όλα του τα έργα βρισκόμαστε μπροστά σε μια αναβίωση

Μας το ομολογεί με ευθύτητα και αμεσότητα στην μικρή εισαγωγή του βιβλίου Στην άκρη της ζωής - σα μυθιστόρημα:

«Στην ψυχή μας συνωστίζονται πολλές φορές βιώματα, στη συνείδησή μας ενοχές, στο νου μας σκέψεις, που ζητούν διέξοδο και ανακούφιση. Κι αυτή η αναζήτηση γίνεται δημιουργία αλλά και εκτροπή, προσφορά αλλά και περιθώριο, αγάπη αλλά και μίσος. Στην περίπτωση μας έγινε ψίθυρος μέσα από τις μνήμες, αλλά και τα προβλήματα των διπλανών που καταγράφηκαν χωρίς πρόγραμμα και ιδιαίτερη έμπνευση. Έτσι δεν ζητάμε θέση στον νεοελληνικό Παρνασσό. Βρήκαμε ανακούφιση και εκτόνωση. Ικανοποίηση ακόμα, γιατί μπορεί και τις δικές σας μνήμες να σκαλίσουμε και τη δική σας ψυχή να αγγίξουμε...»

Και να την άγγιξε. Όλοι όσοι μαζεθήκαμε εδώ σήμερα το ομολογούμε. Γιατί μέσα από τα βιβλία του Χαράλαμπου Μελισσάρη βρήκα καθέννας μας τον εαυτό του σε πολλές εκφάνσεις του, καθώς ο συγγραφέας δεν μιλάει τόσο για εκείνους τους ήρωες που με τη λάμψη τους θαμπώνουν, τους φαινομενικά δυνατούς, αυτούς που κάνουν θόρυβο. Αλλά και για κείνους, που έγιναν ήρωες χωρίς να το επιδιώκουν, τους καθημερινούς που ζώντας στα συμβατικά όρια της ανθρώπινης φύσης δεν σταματούν να προχωρούν, να παλεύουν και να δημιουργούν... Έτσι δίπλα στην Άρτεμις, που ηρωικά αντεπεξέρχεται τις δύσκολες συνθήκες του στρατοπέδου, διαγράφονται όλες εκείνες οι μοναδικές τραγικές φιγούρες, άνθρωποι αποφασισμένοι, πραγματικά ταγμένοι στον υψηλό στόχο να υποστηρίξουν με τη ζωή και τη δράση τους αυτό που πραγματικά πιστεύουν με κοράγιο και αξιοπρέπεια, με ψυχικό σθένος που απορρέει από έναν κώδικα αξιών απαράβατο.

Και κοντά στη θεά Ευαγγελία όλοι εκείνοι οι απλοί άνθρωποι, οι έγκλειστοι όπως τους αποκαλεί, που μέσα από τις εξομολογήσεις τους αναδύονται οι αγωνίες, τα πάθη, οι προσδοκίες, οι ματαιώσεις τους, όλα αυτά που συνθέτουν την τραγική διάσταση αλλά και το μεγαλείο του καθημερινού ανθρώπου.

Ο συγγραφέας, αποτυπώνοντας στα γραπτά του την προσωπική του αγωνία, μας δείχνει τη βαθειά του εκτίμηση για τους απλούς ανθρώπου, τους ανθρώπους του μόχθου, τους πραγματικούς αγωνιστές, τη φτωχολογιά από την οποία, όπως λέει σε μια ειρωνική περιγραφή των συνθηκών στο πλοίο, οι πλούσιοι προφυλάσσονταν μην και κολλήσουν την αρωσία της.

Και έτσι περνάει μέσα από τα μάτια μας τον κόσμο τον μικρό τον μέγα, καταλήγοντας μαζί με τον Διευθυντή στην Άκρη της Ζωής σε μια σημαντική φράση «πως λόγια που χουν βγει απ' τα βάσανα της στέρησης, του αγώνα, από την πενία είναι σοφά λόγια». Σε όλο του το έργο αυτόν τον αγώνα αναδεικνύει. Τον αγώνα τον δικό του και όλων των ηρώων να φτάσουν εκεί που νιώθουν τον προσορισμό τους, να πραγματώσουν το όραμά τους, αυτό που οι ίδιοι διαμορφώνουν αναζητώντας την εσωτερική γαλήνη μέσα από την πλήρωση. Είναι ο αγώνας τους να φτάσουν ως την άκρη της γνώσης αλλά και της ευαισθησίας, στην άκρη τελικά της ανθρώπινης ουσίας, εκεί που η ζωή ξεπερνά τη

Ο κ. Βασίλης Τσάφος

μυθολογία. Μας το λέει με τόση καθαρότητα, όταν αφηγείται ένα περιστατικό στο Πανεπιστήμιο με πρωταγωνιστή τον Αλέξη, τον ήρωα που έχει πολλά από τα στοιχεία του συγγραφέα:

«Την ώρα που ο Πρύτανης αράδιαζε με τη σκληρή του γλώσσα, τα τυπικά λόγια του πρωτοκόλλου, ο Αλέξης έφερνε στο νου του σαν κινηματογραφική ταινία τις δυσκολίες που είχε αντιμετωπίσει στις συνειδήσεις των «νοικοκυραίων» του χωριού του για την απόφασή του να μάθει γράμματα. Τα γράμματα δεν ήταν για τους φτωχούς, ήταν μόνο για όσους είχαν βίος πολύ, καταθέσεις στην τράπεζα και τα κεφάλαια τους γεμάτα. Έτσι έβλεπαν τα πράγματα και για του ξωμιάχους έτσι ήταν αφού κι εκείνοι έβλεπαν με τα μάτια των αφεντάδων. Αυτή την αντίληψη την έσπασε ο Αλέξης με την αντρική και γενναία απόφαση της Μάνας του».

Συνθήκες δύσκολες, λοιπόν, βιώματα τραυματικά, είναι γεμάτο το έργο του Χαράλαμπου Μελισσάρη. Δεν είναι φαίνεται μόνο η ανάγκη του να αναβιώσει όσα δύσκολα έζησε εκείνος στα πρώτα κυρίως χρόνια της ζωής του αλλά και η επιθυμία του να μας κάνει συμμετόχους μιας οπτικής που μέσα από όλα αυτά συνέθεσε: Γιατί στα περισσότερα έργα του μας δείχνει πως η διεξόδος στον πόνο και στην αιχμαλωσία, στην αίσθηση πως όλα γύρω είναι ανυπερβλήτα δεν είναι η αναδίπλωση, που φορές γίνεται φθόνος και αδυσώπητο μίσος για τους άλλους, αλλά η αγάπη σαν αυτή που με απλοχερή σκορπούσε γύρω της η Άρτεμις και ας ένοιωθε σφιχτοδεμένη στην ανημποριά που οι δύσκολες συνθήκες δημιουργούσαν για κείνην, αλλά και για όλους εκείνους που γύρισαν φραντάσματα του εαυτού τους με τις ψυχές τους ληλατημένες. Για αυτό και όλα σημαντικά για τους ήρωες του είναι η αγάπη αλλά και η θαλπωρή της συντροφιάς και της κοινότητας, που μπορεί να υπερβεί κάθε εμπόδιο, να νικήσει κάθε δυσκολία. Σαν να φαίνεται ότι η μόνη χαράμπα φωτός δεν είναι η αποδοχή της ανθρώπινης κατάστασης αλλά η αλλαγή της στάσης απέναντι στον συνάνθρωπο, που θα προσφέρει στήριγμα για την πραγμάτωση της οραματικής εναλλακτικής της. Σαν «τα πουλιά που κούρνιαζαν στα δέντρα και χαίρονταν τη θαλπωρή που δίνει η παρουσία των συντρόφων τους εκφράζοντας την με τα τελευταία τιτίβισματά», όπως λέει ο Μελισσάρης στον Γολγοθά χωρίς Ανάσταση.

Για αυτό και ο συγγραφέας μας δείχνει την αγάπη να γεννιέται και να ολοκληρώνεται μέσα στη συντροφικότητα, στο αίσθημα του συνανήκειν και στο συναίσθημα της ασφάλειας που νιώθεις σαν είσαι μαζί με τους άλλους. Το κουράγιο που βρίσκεις να αγωνιστείς για όσα μαζί οραματιστήκατε, αλλά και για να υπερβείτε δυσκολίες και εμπόδια, να βρείτε διεξόδους έστω και μέσα από δύσβατα μονοπάτια «Αγκαλιάστηκαν και οι τέσσερις σε ένα σύμπλεγμα σκληρό σαν την ελπίδα, με τους χτύπους της καρδιάς τους να μετρούν τον πόνο τους» «Οι άλλες ακολουθούσαν και ήταν το κράτημά τους από τα χέρια σαν δεσμός αδιάσπαστος. Προχωρούσαν βήμα βήμα σαν ένας άνθρωπος και ήταν απτόητες». Πρόκειται για δύο μόνο ενδεικτικά παραδείγματα από την πλειάδα που βρίσκει κανείς στο έργο του. Και από κοντά και ο θαυμασμός για τη δοτικότητα και τον αλtruισμό: «Υπάρχουν άνθρωποι που γεννήθηκαν να προσφέρουν, να υπηρετούν τους άλλους, να δίνουν χωρίς ανταλλάγματα με μόνη την ικανοποίηση ότι φαίνονται χρήσιμοι στους δικούς τους ή και σ' όλους τους ανθρώπους» επισημαίνει σε άλλο σημείο.

Αυτή η γνήσια συντροφικότητα που αναδύεται από την ευαισθησία και ταυτόχρονα αποκάλυπτε την ανθρώπινη ουσία είναι για τον συγγραφέα η πραγματική προοδευτική

Ο κ. Κωνσταντίνος Μελισσάρης
μαζί με τον Συγγραφέα κ. Χ. Μελισσάρη

κή πρακτική. Μας το λέει ξεκάθαρα στο Οδός Αγαμέμνος 114 μιλώντας για τον θείο Μανώλη, τον φαρμακοποιό:

«Ο ίδιος ήταν αριστερός. Αριστερός με τη βαθειά της λέξεως σημασία, αριστερός στην υπηρεσία του ανθρώπου. Δεν είχε καμιά σχέση με τους ψευδοκομμουνιστές ούτε της εποχής του ούτε τους σημερινούς. [...] Ήταν ασυμβίβαστος. Δεν υποτασσόταν, δεν δεχόταν να απειποληθεί τις βαθύτατα ανθρωπιστικές ιδέες του και καταγραφόταν ως μίσαια από τους άρπαγες, τους δοσίλογους, τους δήθεν εθνικόφρονες, τους θεομπαίχτες... εκείνος ένας πραγματικός χριστιανός που έδινε και τον μοναδικό χιτώνα του για να μαλακώσει τη δυστυχία των ταλαιπωρημένων, των αδικημένων...».

Ο συγγραφέας διαβάει λοιπόν τον κόσμο και μας βοηθά να τον δούμε διαφορετικά μέσα από τα δικά του προσωπικά ερωτήματα, ερωτήματα υπαρξιακά, πολιτικά αλλά και ηθικά. Το αξιοθαύμαστο είναι ότι τα ερωτήματα που συγκροτούν την ιδιαίτερη οπτική του συγγραφέα τέμνονται με τα νήματα της ψυχής των ηρώων του και έτσι κατορθώνει να συναντηθεί μαζί τους πάνω στο πυρακτωμένο θα λέγαμε έδαφος της αγωνίας. Με υλικά τη μνήμη, άλλοτε τραυματική και άλλοτε νοσταλγική, και τη σκευή των λέξεων, όπως μας λέει και ο ίδιος, μια σκευή που όπως θα φανεί την έχει πολύ πλούσια.

Και ακόμη πιο θαυμαστό είναι ότι σε αυτόν τον συγγραφικό κόσμο ο αγώνας και η οδὴν συνεξέταζονται συχνά μαζί με το θαύμα και την προσδοκία του. Αρκεί να φέρονται στον νου μας τον πολύπαθο ήρωα του Ανέστη, που «μέσα του πάλευαν δυο ψυχές, εκείνη του αισιόδοξου αγωνιστή και η άλλη του νικημένου, καθώς δεν ένοιωθε τώρα δυνατός να ποτίσει τους διψασμένους», που όμως «δεν σκέφτηκε ποτέ ούτε στις πιο δύσκολες ώρες της ζωής του να εγκαταλειφθεί στη μοίρα του και την απυξία του». Για αυτό και ο συγγραφέας καταλήγοντας βλέπει τη ζωή του έναν παράδεισο κι ας λογαριαζόταν από τον ίδιο ως «Γολγοθάς χωρίς ανάσταση».

Η γραφή του συγγραφέα χωρίς να είναι αποκλειστικά συνασθηματική, εκλίνει στην επιφάνεια των έργων του μια συγκινησιακή ένταση. Και έτσι όλα τα κείμενά του περιέχουν μια δροσιά, που μετατρέπει το προσωπικό στοιχείο σε αντικειμενική διαπίστωση, χωρίς ωστόσο να το αποπροσωποποιεί και να το ψυχραίνει. Γιατί εκείνο που φαίνεται έκφραση υποκειμενικότητας, απόρροια ενός προσωπικού βιώματος, είναι τελικά τα αποτελέσματα μιας γόνιμης ζύμωσης της ευαισθησίας με την γνώση. Μια γνώση όμως που άλλοτε είναι εμφανής και άλλοτε, τις περισσότερες φορές, λειτουργεί υποδοριώς χωρίς να επιδεικνύεται, όπως και η ευαισθησία.

«Και η δική μου ζωή, στο πρόσωπο των προγόνων μου χρίστηκε πάνω στα ερείπια που δημιούργησε η φονική λαίλαπα του φανατισμού και της δολοφονικής μανίας κάποιων ανθρώπων. [...] Συνηθίζουμε γιατί έτσι μας έμαθαν να καταλογίζουμε ευθύνες για όσα δεινά επισφραγούνται στη ζωή μας στη ζωή των φιλήσυχων και αδύναμων, στους έξω από εμάς. Στους εχθρούς στους συμμάχους, στις ξένες δυνάμεις. Όμως δυνάμεις του σκότους και της συμφοράς βρίσκονται και δίπλα μας, στα πρόσωπα αδιάστατων και βουτηγμένων στη μανία να εκμεταλλεύονται τους άλλους, ακόμα και – το πιο ακατάλογιστο και τραγικό – όταν οι άλλοι είναι και συγγενείς τους» λέει ο Χρίστος περικλείοντας σε μια σύντομη ρήση το καταστάλαγμα της βιωμέ-

Από αριστερά διακρίνονται, Β. Ποζιός, Θ. Παπασταθόπουλος και Β. Τσάφος

νης του εμπειρίας και ταυτόχρονα μια οικουμενική και διαχρονική αλήθεια.

Ο συγγραφέας φαίνεται να μεταβαίνει από το ειδικό στο γενικό και αντιπροσώπως με μια φυσικότητα που φανερόνει συγγραφική ωριμότητα ήδη από τα πρώτα κείμενά του. Το συγκεκριμένο έτσι παίρνει μια αβίαστη μακροσκοπική οπτική. Επανερχεται όμως σε συγκεκριμένα σημεία εικονογραφώντας τα με ενόργανα μικροσκοπίου, χωρίς να δίνει την αίσθηση μιας εξωτερικής αναδίπλωσης του κειμένου. Και πάντα με την απόλυτη απλότητα, χωρίς τον στόμφο που εκβιάζει τον εντυπωσιασμό. Όπως και ο Χρίστος, ο ήρωας του μυθιστορήματος. Και όμως οι παράλληλοι τέμνονται, ο οποίος παρά το βάρος της οικγενειακής του τραγωδίας «όπου παρεμβαλόταν μπορούσε να διακρίνει κανείς την ευαισθησία του και την αντικειμενικότητά του, που τον οδηγούσαν στο να αποφεύγει τους εντυπωσιασμούς και τις ελεγείες».

Η δράση των μυθιστορηματικών ηρώων δίνεται με ιδιαίτερη παραστατικότητα τόσο στον άξονα του χρόνου όσο και στον άξονα του χώρου. Και ενώ θα μπορούσε κάποιος αναγνώστης να παρασυρθεί από τη γραμμική χρονολογική εξέλιξη των γεγονότων που αιτιακά δημιουργούν αλυσιδωτές επιδράσεις, ο άξονας της γραμμικής αφήγησης δεν εγκλωβίζει τη σκέψη του αναγνώστη. Δημιουργεί αντίθετα το κατάλληλο πλαίσιο για αναστοχασμό. Πίσω από κάθε ενέργεια ενός προσώπου σκιαγραφείται μια ξεχωριστή προσωπικότητα που φέρει τη δική της ηθική υπόσταση και το αξιακό ιδεολογικό της υπόβαθρο.

Ο Αλέξης στο ...σα μυθιστόρημα που τα βράδια ξαπλωμένος στο κρεβάτι του και μέσα στο απόλυτο σκοτάδι πολύ πριν γνωρίσει τους Πυθαγορείους συνήθιζε κάνοντας την αυτοκριτική του να σκέφτεται και να κριτικάρει τα περασμένα, για να προγραμματίζει τα μελλούμενα.

Η Μαρία, ηρωίδα του μυθιστορήματος Ο χειμώνας που δεν έφερε την Άνοιξη, που δεν έκανε τη ζωή της κυνήγι του ανέμικτου και έβαζε πραγματοποιήσιμους στόχους με μια προσπάθεια τεράστια που τάραζε συνθέματα το συνηθισμένο και οι αστερισμοί είχαν τον φυσικό τους δρόμο. Που δεν άφηνε τις επιφυλάξεις των άλλων και πολλές φορές την άδικη συμπεριφορά τους να γίνει δικό της παράπονο, γιατί ήταν πεπεισμένη ότι το παράπονο οδηγεί στην αλλοίωση του αγωνιστικού φρονήματος».

Μα το πιο σπουδαίο είναι πως όλο το έργο του με την αμεσότητα και τον εξομολογητικό χαρακτήρα του δημιουργού του μας κάνει να ζούμε μια μοναδική μακρά πορεία όχι μόνο ζωής και εμπειριών αλλά και ευαισθησίας που οργανώνεται, ανελλίσταται και δονεί τον στοχασμό. Έτσι αίσθηση και σκέψη αλληλοπλάθονται σε ένα αμοι-

νικό συνταίριασμα, δημιουργώντας μια άμεση συγκινησιακή εμπειρία. Ας ακούσουμε όσα ομολογεί ο ίδιος στο Κι όμως... Οι παράλληλοι τέμνονται. «Εκεί που στεκόμουν κι ένιωθα το ίδιο, όπως νιώθω πάντα όταν βρίσκομαι μόνος μέσα σε μια εκκλησία, μπροστά στο τέμπλο της, έβλεπα μορφές, εικόνες αγίων και ανθρώπων κι ανάμεσα σ' αυτές και του πατέρα κι όλων εκείνων που γνώρισα στις διηγήσεις των φίλων μου, κτερίσματα της ψυχής μας που περνούν μπροστά μου. Τότε σκέφτηκα ότι η ζωή για μένα είναι θείο δώρο, αφού ως τώρα διέτρεψε, μέσα σε δυσκολίες και προβλήματα, βέβαια, αλλά όχι ανθρωποκτόνα και σήμερα έχω τη δυνατότητα να απολαμβάνω τα προνόμιά της, να ζω με αγάπη και όχι για την αγάπη.

Έχω την ηρεμία να συμπορευόμαι με ανθρώπους που με κατανοούν και τους σέβομαι, σε συνθήκες που μου δίνουν τη δυνατότητα να προσπερνάω τις παγίδες και τους κινδύνους που ελλοχεύουν, να μπορώ να ζητώ να σέβονται οι άλλοι τα δικαιώματά μου, όταν εγώ εκπληρώνω τις υποχρεώσεις μου. Να έχω τις ευκαιρίες να ξετιλίξω τις δυνάμεις μου, να έχω στόχους, να κάνω όνειρα».

Δεν είναι λοιπόν μόνο οι εικόνες, οι παραστάσεις, οι συγκρούσεις συνασθηματικές, τα προβλήματα, οι διεξοδοί και τα αδιέξοδα, μια εναλλαγή θετικών και αρνητικών συνασθημάτων που συνθέτουν αυτό το έργο. Ούτε μόνο οι μνήμες «οι νοσταλγικές εκείνες θεές που σιγασταλάζουν στις καρδιές των ηλικιωμένων τη γλίσκρά τους». Είναι η πλήρης μορφή του σύμπαντος που βλέπει ο συγγραφέας στις ώρες της αναπόλησης του παρελθόντος. Είναι ο ιστός της ελπίδας που σε αυτές τις ώρες της αναπόλησης υφαίνει ανασυνθέτοντας τα σκόρπια φύλλα της ζωής του. Είναι αυτό τελικά που του δίνει το δικαίωμα να λέει «τον δικαίο αγώνα αγωνιστήκαμε».

Και είναι έτσι κ. Μελισσάρη. Πράγματι έναν τέτοιο αγώνα αγωνιστήκαμε. Τελειώνοντας αυτή την περιδιάβαση σε διαδρομές τόσο ζωντανές και συνασθηματικά φορτισμένες αυτή τη στιγμή, αισθάνομαι – και θέλω να σου το πω αγαπημένη μου δασκάλε-, ότι με τις προκλήσεις και τα ερεθίσματα που μας δώσατε, σε μένα και πολλούς άλλους της δικής μου γενιάς, με την εμπιστοσύνη που μας δείξατε και τον χώρο που γενναϊόδωρα μας αφήσατε, με τον εναλλακτικό κυρίως ανθρωπισμό που με τη δράση σας και το έργο σας εκπαιδευτικό και συγγραφικό αναδείξατε, υπήρξατε για μας κυρίως δάσκαλος με την πιο πλατειά έννοια. Γιατί το ξέρετε νομίζω μας συνοδεύει όχι μόνο η σημαντική σας συμβολή, αλλά και μια συνομιτική υπόσχεση για νέες παρεμβάσεις στην προοπτική του άλλου σχολείου, και του άλλου κόσμου που μας κάνετε να οραματιστούμε.

Προχωρώντας λίγο πιο πέρα, έτσι, όπως είμαστε εδώ όλοι μαζεμένοι, συνοδοιπόροι άλλοι στις σπουδές, άλλοι στη ζωή, στο στοχασμό και στις επιστημονικές αναζητήσεις και άλλοι στην εκπαιδευτική δράση, που ευαισθητοποιηθήκαμε από τα κείμενα και το έργο σας, τη διδασκαλία και τις κάθε είδους παρεμβάσεις σας, που συνομιλήσαμε μαζί σας σε ποιήσεις φάσεις και για πολλούς λόγους, είναι ευκαιρία να σας το πούμε. Η συνομιλία μας μαζί σας κύριε Μελισσάρη, πραγματική αλλά και νοητή μέσα από τις μνήμες και το έργο σας, δεν μας έκανε μόνο καλύτερους αναγνώστες ή καλύτερους επιστήμονες και επαγγελματίες. Μας έκανε καλύτερους ανθρώπους. Σας το οφείλουμε. Γι' αυτό και όσα λέμε είναι λίγα. Ελάχιστο αντίδωρο.

Πανοραμική άποψη της κατάμεστης αίθουσας της εκδήλωσης

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ
Συγγραφικού έργου
ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥ Γ. ΜΕΛΙΣΣΑΡΗ

Ευχαριστήριοι λόγος Χαρ. Μελισσάρη

Ο εκδότης κ. Άρης Τζανίμης

Για να αποφορτιστούμε λίγο, θα σας πω γι' αυτό που έλεπε ο φίλος Λουκάς, για το πόσες λέξεις ήξερα όταν πήγα στο Γυμνάσιο. Διακόσιες όλες και όλες. Η γλώσσα μου ήταν τα αρβανίτικα. Όταν στην αρχή του διδακτικού έτους η καθηγήτριά μας, οι συμμαθητές το θυμούνται, της είχαμε και παρατσούκλι, την λέγαμε «Χουχού» γιατί ήταν χοντρούλα, έβαλε την μαθήτριά Περίνη να διαβάσει την έκθεσή της, εγώ άκουγα σα να άκουγα φωνές που έρχονταν από το υπερ-πέραν. Η συμμαθήτριά Περίνη ήταν διαβασμένη. Στο σπίτι της είχε βιβλία, γονείς γραμματισμένους και μετόχους των όσων γράφεις και άλλους ανθρώπους κάνοντας παρουσίαση του βιβλίου σας ή των βιβλίων σας», εγώ αρνήθηκα τελείως γιατί, σαν να μην μου άρεσε. Τι άσχημα έκανα! Γιατί τότε θα βρισκόμουν ανάμεσα σε τόσους αγαπημένους ανθρώπους, συμφοιτητές, συμμαθητές, οικογένεια, φίλους αγαπητούς, συνεργάτες και μαθητές.

Όταν πριν από καιρό οι αδελφοί Τζανίμη, οι εκδότες των βιβλίων μου, μου είχαν πει: «Ας κάνουμε κοινωνούς και μετόχους των όσων γράφεις και άλλους ανθρώπους κάνοντας παρουσίαση του βιβλίου σας ή των βιβλίων σας», εγώ αρνήθηκα τελείως γιατί, σαν να μην μου άρεσε. Τι άσχημα έκανα! Γιατί τότε θα βρισκόμουν ανάμεσα σε τόσους αγαπημένους ανθρώπους, συμφοιτητές, συμμαθητές, οικογένεια, φίλους αγαπητούς, συνεργάτες και μαθητές.

Πέρα από τον Βασίλη τον Τσάφο βλέπω και άλλα πρόσωπα μαθητών μου από τα διάφορα σχολεία που υπηρέτησα και όλους εσάς που σας ευχαριστώ πολύ που δημιουργήσατε με τον ερχομό σας εδώ αυτή τη συγγρα-

Οι φίλοι του συγγραφέα κ. Χ. Μελισσάρη, τον συγχαίρουν μετά το πέρας της εκδήλωσης

παρουσιάζουν ένα από τα έργα του, έλεγαν οι φοιτητές διάφορα και ο Παλαμάς, άκουγε. Και όταν τελείωσαν, ρώτησε:

“Μα εγώ τα έχω πει όλα αυτά;” Καμία σύγκριση εμού με τον Εθνικό μας ποιητή, αλλά, μοιραία, αναρωτήθηκα: όλα αυτά εγώ τα έχω πει;

Σας ευχαριστώ πολύ.

Ευχαριστώ και πάλι για την παρουσία σας εδώ, ευχαριστώ και πάλι για τον κόπο που κάνατε να πείτε όσα είπατε και να παρουσιάσετε όσα παρουσιάσατε και επειδή εγώ τα βιβλία δεν τα πουλάω, τα χαρίζω, τα προσφέρω, γιατί, αν πουλήσω ένα βιβλίο, είναι σα να πουλήσω την ψυχή μου και αυτή είναι πολύ μικρή για να έχει τόση αξία.

Γι' αυτό και όσοι δεν τα έχετε πάρει, κάποια στιγμή να επικοινωνήσουμε για να σας τα στείλω ή να σας τα φέρω στο σπίτι σας. Αυτά τα λίγα από εμένα και ευχαριστώ πάλι, πάρα πολύ.

Ο κ. Χ. Μελισσάρης, πρώτος από αριστερά, στο Δημοτικό Σχολείο του Λεονταρίου, από το οποίο αποφοίτησε

Ομιλία Αθανασίου Κάπρου

Αγαπητοί φίλοι ευχαριστώ εκ μέρους του Μελισσάρη, όλους σας εδώ που ήρθατε. Εγώ ήμουν ένας ξυπόλητος, όπως ήτανε και αυτός συμμαθητής. Ξεκίνησα, αν αυτός ήξερε 10 αρβανίτικα εγώ ήξερα 20. Αυτός φάνηκε ότι θα προχωρήσει στη Φιλολογία. Ήτανε από τότε άριστος μαθητής. Εγώ ήμουν μέτριος. Από φτωχές οικογένειες και οι δύο.

Εγώ είμαι λιγάκι λιποψύχος και συνέχεια συγκινούμαι. Αλλά δεν μπορούσα να αφήσω αυτή τη στιγμή που μου ήρθε η ευκαιρία να πω δύο λόγια για τον άνθρωπο αυτόν. Δεν είμαι φιλόλογος, είμαι της πρακτικής εκπαίδευσης. Εγώ είμαι Ηλεκτρονικός, είμαι του ένα και ένα. Στην ψηφιακή τεχνική, όπως λέει ο Μπάμπης «οι παράλληλες τέμνονται». Στην ψηφιακή τεχνική, πράγματι τέμνονται. Διότι ένα και ένα στη διαδικασία, ψηφιακή τεχνική που έχουμε σήμερα -τηλέφωνα, τηλεπικοινωνίες- τηλεπικοινωνίες έχω σπουδάσει εγώ, ένα και ένα δεν κάνουν δύο, κάνουν μηδέν.

Θέλω εγώ αυτή τη στιγμή εκ μέρους μου, όλοι μας να αναφωνήσουμε: Ον! Ήδωμεν, Ον! Εωράκαμεν, Ον! Εψηλαφίσαμε.

Μπορεί αυτά τα τρία που σας είπα να μην λένε τίποτα. Θα τα αντιστοιχίσω όμως, για να αποκτήσουν κάποια σημασία. Ποια είναι αυτή;

Το Ον! Ήδωμεν το αντιστοιχίζω με την γέννηση αυτού του ανθρώπου και όλης της γενιάς τότε, που ήμασταν του '40. Είμαι γεννημένος το 1939, ο φίλος μου είναι του 1940.

Το Ον! Εωράκαμεν, ποιο είναι λοιπόν; Είναι η ζωή, οι σπουδές και η πορεία όλων μας και ανάλογα τι σπουδές, τι πορεία ο καθένας πορεύεται

στον δρόμο του. Και αυτά τα οποία λέει ο Μελισσάρης είναι πολύ σωστά.

Και το Ον! Εψηλαφίσαμε το αντιστοιχίζω σε αυτήν εδώ τη συγκέντρωση που είναι μια πολύ

Ο κ. Αθανάσιος Κάπρος

καλή συγκέντρωση, απευθύνεται σε εσάς που νομίζω έχετε ένα υψηλό επίπεδο μόρφωσης, διότι εγώ δεν έχω τελειώσει Πανεπιστήμιο.

Διότι ίσως, δεν θέλω να αναφερθώ γι' αυτό, ενώ μπορούσα, σ' αυτά που λέει ο Χαράλαμπος Μελισσάρης.

Στις διαφάνειες είδαμε μια φωτογραφία που ήμασταν ξυπόλητοι. Το απολυτήριο τόσον εγώ όσο και ο Μπάμπης, δεν ξέρω αν το θυμάται, το πήραμε, του Δημοτικού εννοώ, το πήραμε όχι από το χωριό μας, το πήραμε από το Λεοντάρι ή Κασκαβέλι, διότι εκεί ήτανε η Κα Νίτσα, που ήτανε η μόνη Δασκάλα που μας έκανε μάθημα λόγω του πολέμου, όλοι οι Δάσκαλοι είχαν φύγει. Και πώς το πήραμε; Δεν ξέρω αν ο Μπάμπης, εγώ το πήραμε από το φρόντισα σιτάρι και το πήγα από τις Θεοπίες στο Λεοντάρι να πάρω, διότι ζητούσε η Δασκάλα.

Είχε δίκιο, διότι τότε δεν είχε και αυτή να φάει, η Κα Νίτσα, και είχε μια μεγάλη σκάφη και αδειάζαμε το σιτάρι.

Έτσι εμείς σήμερα βρισκόμαστε εδώ, για να τιμήσουμε αυτόν τον άνθρωπο και τον ευχαριστώ πάρα πολύ για το κάλεσμά του και εσάς που ήρθατε εδώ μέσα, εκ μέρους του σας ευχαριστώ όλους.